

KINNITATUD

Rahvusringhäälingu nõukogu

08.02.2011. a.

otsusega nr 8

protokoll nr 1.1-3/1

Eesti Rahvusringhääling

**Eesti Rahvusringhäälingu
arengukava 2012–2015**

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Tegevuskeskkond	5
1.1 Rahvusringhääling avaliku huvi kaitsjana	5
1.2 Eesti ringhäälingupoliitika.....	7
1.3 Eesti Rahvusringhäälingu positsioon Eesti ringhäälingukeskkonnas.....	9
1.3.1 Programmide eristuvus	10
1.3.2 Professionaalsus ja koolitus.....	11
2. Rahvusringhäälingu visioon, missioon, väärtused	11
2.1 Visioon.....	11
2.2 Missioon	11
2.3 Väärtused	12
2.3.1 Usaldusväärsus	12
2.3.2 Sõltumatus	13
2.3.3 Avatus.....	13
2.3.4 Professionaalsus	13
2.3.5 Otsingulisus	13
2.3.6 Tõhusus.....	14
3. Eesti Rahvusringhäälingu strateegilised eesmärgid	14
Rahvusringhäälingu eesmärgid ja väljundid	17
4.1 Rahvusringhäälingu televisiooniprogrammid.....	17
4.2 Raadioprogrammid	18
4.3 Internetiportaaliid	19
4.4 Arhiivid.....	20
4.5 Muud meediatooted (Müügiosakond)	20
5. ERRi loometegevuse eesmärgid ja ülesanded	21
5.1 Eesti riik ja rahvas	21
5.2 Eesti kultuur ja mälu.....	22
5.3 Eesti kui elukeskkond.....	25
6. Muude valdkondade eesmärgid ja tegevused	29
6.1 Arendustegevused.....	29
6.1.1 Rahvusringhäälingu uus hoone „Ring-Hääling“	29
6.1.2 Tehnoloogia	30
6.2 Haldus ja olemasolevadhooned	31
6.3 Organisatsioon	31
6.4 Personalitöö	32
6.5 Sisekommunikatsioon.....	32
6.6 Turundus	33
6.7 Uuringukeskus	33
6.8 Muuseum	34
7. Rahastamisvajadused	34
8. Rahvusringhäälingu tulemuslikkuse hindamine	37
8.1 Rahvusringhäälingu mõjuväli ehk kontakt avalikkusega	37
8.2 Avalikkuse hinnang Rahvusringhäälingu tegevusele	38
8.3 Rahvusringhäälingu tele- ja raadioprogrammide mitmekesisus.....	39
8.4 Raadio- ja teleprogrammide eristumine	40
8.5 Eksperthinnangud Rahvusringhäälingu tegevusele	41
9. Kokkuvõte	41

Sissejuhatus

Esimene Eesti Rahvusringhäälingu nelja aasta arengukava valmis 2007. jaanuaris ja see kirjeldas aastaid 2009 kuni 2012. Vastavalt seadusele on seda dokumenti igal aastal uuendatud ühe aasta võrra ja käesolev arengukava annab ülevaate Rahvusringhäälingu plaanidest, mille täitmine jääb vahemikku 2012-2015.

Aastate jooksul kujunenud praktika lubab väita, et regulaarselt uuenev arengukava on oluline strateegiline dokument, mille alusel Rahvusringhääling korraldab oma tegevust. Ainult mõned üksikud arengud on toimunud arengukavas kirjeldatust sõltumatult või varem, kui esialgselt plaanitud. Tõsi, palju asju on jäänud ka tegemata või on nende tegevuste tähtaeg nihkunud. Peaaegu alati on selle põhjuseks olnud soovitus oluliselt kesisem riigieelarveline rahastamine. Nii näiteks tuleb tõdeda ka käesolevas arengukavas, et juba 2010. aastal täieformaadiliseks kavandatud ETV2 on jätkuvalt ebapiisavalt rahastatud ja puudub igasugune selgus selle eesmärgi täitmise osas.

Nagu Eestis, nii ka laiemalt Euroopas, on digitaalajastu ja uue meedia tormiline areng, eraõiguslike meediaorganisatsioonide surve ja ülemaailmne majanduskriis viinud avalik-õiguslikud ringhäälingud väga keerulisse olukorda. Õnneks on kahel viimasel aastal kõikuma löönud usk Euroopa avalik-õiguslike ringhäälingute tulevikust saanud tubli toetuse Euroopa Parlamendilt, kes oma 25. novembri 2010. aasta resolutsiooniga digitaalajastu avalik-õigusliku ringhäälingu ja duaalsüsteemi tuleviku kohta ([2010/2028\(INI\)](#)) kinnitas veelkord vajadust säilitada sõltumatu, tugev ja elujõuline avalik-õiguslik ringhääling, kohandades seda samal ajal digitaalajastu nõudmistele.

Euroopa Parlament nõuab selle eesmärgi elluviimiseks liikmesriikide valitsustelt konkreetsete meetmete võtmist ja kutsub liikmesriike üles - tagama piisavad vahendid, et avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid saaksid kasutada uute digitaaltehnoogiate eeliseid ning et oleks tagatud nüüdisaegsete audiovisuaalteenuste jõudmine üldsuseni.

Nagu toob välja Euroopa Parlament oma resolutsioonis, on ka Rahvusringhäälingu arengukavas läbivalt rõhutatud, et digitaalajastul on avalik-õiguslikul ringhäälingul jätkuv ja varasemast veelgi vastutusrikkam ülesanne avaliku arutelu säilitamisel ja selleks tuleb üldist huvi pakkuv ja kvaliteetne meediasisu teha üldkättesaadavaks kõigil asjakohastel tehnilistel platvormidel. **Jääb loota, et Euroopa Parlamendi seisukohad on kuuldavad ka Eestis ja toetavad Rahvusringhäälingu taotlust senisest oluliselt tõhusama eelarvelise toetuse suunas.**

Arengukavas on selgitatud, et riigieelarvelise toetuse taastumisel 2008. aasta tasemele tuleb esmalt taastada 2010. aasta alguses 10% vähendatud kulutused tööjõule, sh koolitusele. Eelarve edasise kasvu korral tuleb vabastada põhivahendi kulumiks arvestatavad vahendid nende eesmärgipäraseks kasutamiseks ehk investeeringuteks. Paaril viimasel aastal on neid vahendeid osaliselt kasutatud saadete tootmiseks ja teistegi põhitegevusega seotud kulude katteks. Kolmandas järjekorras näeb arengukava ette võimalust kasvatada ETV2 eelarvet, aga selleni jõudmiseks läheb ilmselt kolm kuni neli aastat. Tempo sõltub majanduse elavnemisest ja Rahvusringhäälingu riigieelarvelise toetuse kasvust. Arengukavas oleme planeerinud riigieelarvelise toetuse kasvuks 5% aastas, mis kaugeltki ei rahulda tegelikke vajadusi, aga kiirema kasvu planeerimiseks puudub arengukava koostamise ajal igasugune kindlus.

Tuleb siiski märkida, et hoolimata riigieelarvelise toetuse vähenemisest ei ole Rahvusringhääling pidanud loobuma oma olulistest strateegilistest eemärkidest ja on jätkuvalt tugev ning hästi toimiv meediaorganisatsioon, mis suudab pakkuda kõigile Eesti inimestele kvaliteetset, avalikku huvi teenivat sisu raadios, televisioonis ning Internetis. Viimastel aastatel on kasvanud omatoodetud saadete maht kõigis kanalites ja ennekõike on lisandunud just ühiskondlik-poliitilist diskussiooni ning rahvuskultuuri edendavad saated ehk sellised saated, mis aitavad

hoida ja arendada avalikku ruumi. Näiteks võib tuua selliseid sarju nagu „Jüri Üdi klubi”, „Keda sina viimati lugesid”, „Vabariigi kodanikud”, „Loos on asju”, „Kolmnurk” või ka väga tugevat ühiskondlikku resonantsi leidnud lühisarjad „Klass – elu pärast” ja „Riigimehed”.

Kahe viimase aastaga on pika arenguhüppe teinud Rahvusringhäälingu väljund Internetis. Avalike fondide toel (Integratsiooni Sihtasutus) on käivitatud Eesti uudiseid inglise keeles maailmale vahendav uudisteportaal, olulistelt on tugevdatud venekeelse uudisteportali toimetust ning veel hiljuti raadio- ja teleuudiseid vahendanud eestikeelsest uudisteportalist on kasvanud iseseisvat uudisvoogu loov uudistetoimetus. Oluline on rõhutada, et uudisteportali loodud sisu on alusteabeks teistele, sh venekeelsetele uudistetoimetustele (raadiouudised, venekeelne portaal, ingliskeelne portaal, AK). Oluline on suurendada uudiste ööpäevast mahtu vähemalt poole võrra. See teeb programmid märksa mitmekülsemaks ja võimaldab suuremat varieeruvust.

Kõik Rahvusringhäälingu programmid on Internetis omasaadete osas järelvaadatavad või – kuulatavad ning arengukava esitamise hetkeks on valminud tehnilised lahendused nutitelefonidega nii otse- kui ka järelvaatamiseks. Arengukava läbivaks mõtteks on Interneti muutumine lähiaastatel Rahvusringhäälingu kolmandaks, raadiole ja televisioonile võrdväärseks väljundiks.

Rahvusringhäälingu programmid pakuvad oluliselt mitmekesisemat ja sisukamat programmi kui ükski teine täna Eestis tegutsev ringhäälinguorganisatsioon seda teeb. Klassikaraadio roll tõsise muusika tutvustamisel on unikaalne, Raadio 2 on ainus kanal kus mängitakse uut eesti kergemuusikat, Vikerraadio kasulike ja erinevaid sihtgrupe kõnetavate saadete valik on aukartust äratav ning Raadio 4 on ainus venekeelse kogukonna enamust eesti inforuumi integreeriv meediakanal. Kodumaise teletoodangu mahu ja teemade mitmekesisuse poolest eristub avalik-õiguslik ringhääling märkimisväärselt eraringhäälingust. Kui ETVs ja ETV2s moodustab eestimaine teletoodang üle 70% programmi mahust, siis erakanalite puhul jääb see alla 30%. Keskkonna-, majandus-, kultuuri-, religiooni-, teadus- ja poliitikateemalisi saateid ei paku regulaarselt praktiliselt ükski teine telejaam peale ETV ja ETV2-e. Arengukava kohaselt see suund jätkub ning lähiaastatel lisandub Rahvusringhäälingu programmidesse harivaid ja silmaringi avardavaid või siis ühiskondlikku diskussiooni elavdavaid tõsielusaated veelgi, jättes järjest vähem ruumi lavastuslikele saadetele. Seda vastutusrikkamaks muutub lavastuslike saadete valik ja olulisemaks nende saadete paiknemine programmis. Arengukava kohaselt peab Rahvusringhääling suutma toota regulaarselt vähemalt üht hooaega läbivat draamasarja ja lisaks sellele igal hooajal vähemalt üht 8-12 osalist rahvuslikul tüvitekstil või eestluse ajalugu puudutaval algupärandil põhinevat seriaali. Samuti viitab arengukava meelelahutuslike sarjade ja igapäevase pereseriaali olulisusele, aga selle kõige realiseerimiseks, nagu on ka arengukavas märgitud, on vaja eelarve prognoositust kiirem kasv.

Asutamise hetkest ehk alates 2007. aastast on Rahvusringhäälingu usaldus Eesti avalikkuse silmis pidevalt kasvanud, jõudes 2010. aasta lõpus tasemeni 80%. Ilmselt on sedavõrd kõrge usalduse hoidmine pikas perspektiivis keeruline. Mingil hetkel võib järjest suurema usaldusvääruse taotlus hakata pärssima ajakirjanike julgust tulla välja uute teemade ning seisukohtadega ning tagajärjeks või olla „hambutu” ajakirjandus. Siiski on arengukavas rõhutatud, et usaldusväärus on kõige olulisem Rahvusringhäälingu tegevust ja tugevust iseloomustav universaalne mõõdik. Universaalne seetõttu, et usaldusväärus on tundlik kõigi teiste kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete näitajate suhtes. Auditoriumi vähenedes väheneb ka nende inimeste hulk, kes oskavad usaldusväärust kõrgelt hinnata, aga eksisteerib ka vastupidine oht - võttes eesmärgiks tänasest oluliselt suuremad vaatajate-kuulajate numbrid, tuleb selle saavutamiseks pakkuda senisest oluliselt meelelahutuslikumat programmi millel puudub sisuline side usaldusväärusega. Läbipaistvust ja avatust taotlev organisatsioonikultuur, efektiivne ja põhjendamatuid kulutusi vältiv majandamine, objektiivne ja tasakaalustatud ajakirjandus – kõik need ja veel mitmed teised väärtused, mida saab ka iseseisvalt hinnata, mõjutavad kokkuvõttes Rahvusringhäälingu usaldusväärust. Rahvusringhäälingu seaduses sõnastatud eesmärgid on täidetavad, kui pakutavat usaldatakse.

1. Tegevuskeskkond

1.1 Rahvusringhääling avaliku huvi kaitsjana

Avalik-õigusliku ringhäälingu alged tekkisid rohkem kui 80 aasta eest piiratud ressursside tingimustes. Ühelt poolt seadis piiranguid eetrisageduste loetud arv – neid ei saanud välja anda kõigile soovijaile. Teisalt sai määravaks majanduslik olukord. Ringhäälingujaamu suutsid toona rajada vaid üksikud jõukad ettevõtted. Juba sellal saadi aru, et ringhäälingu mõju on oluliselt suurem kui mis tahes teisel varem leiutatud ja kasutusele võetud massiteabevahendil, aga tõeliselt mõjusaks meediumiks kujunes ringhääling alles aastakümnete jooksul.

Avalik-õigusliku ringhäälingu ideoloogiat kujundas suuresti totalitaarsete riikide hoiatav kogemus, kuidas teatud poliitilised huvigrupid kasutasid meediat oma võimu kindlustamiseks. Avalik-õiguslikku ringhäälingut, mida ei mõjutanud kildkondlikud poliitilised ja majanduslikud huvid, nähti Euroopas avaliku mõtteruumi¹ kaitsjana ja taastootjana ning demokraatia edendajana. Võib öelda, et ringhäälingu tõelist mõju ja tähendust hakati tõsiselt tajuma alles II maailmasõja ajal ja selle järel.

XXI sajandi alguseks on mitmed avalik-õigusliku ringhäälingu algusaegsed piirangud kadunud. On rajatud uued, valdavalt globaalsed leviplatvormid (kaabellevi, satelliitlevi, Internet, mobiillevi jms). Märkimisväärselt on suurenenud ka ettevõtete ja üksikisikute võimekus luua ja vahendada elektroonilise meedia tooteid. Saateid ei pea tingimata jälgima reaalses ja nende vastuvõtt pole enam geograafiliselt piiratud. Meedia tekst võib korraka sisaldada nii tähemärke, heli- ja pildielemente. Nii on ringhäälingu mõiste teisenenud ja märgib eelkõige aastatega kujunenud traditsioone, mitte niivõrd kaasaegseid levi ja loomingu vahendeid. Avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide võrdväärsedeks ja samas üksteist täiendavateks väljunditeks on saanud televisioon, raadio ja internet.

Nii traditsiooniliste kui ka uute väljundite puhul ei tohi unustada, et avalik-õiguslikku meediat iseloomustab filosoofiline ideaal, mis väärtustab:

- kodanikuühiskonda ja demokraatiat,
- rahvast ja rahvuskultuuri,
- ühiskonna säästvat ja jätkusuutlikku arengut,
- inimest üksikisikuna ja sootsiumi liikmena,
- eetikat ja moraali.

Vastates oma filosoofilisele ideaalile, tegutseb rahvusringhääling avalikes huvides. Avalik huvi kujuneb avalikus mõtteruumis, kus üksikisikud ja ühiskonna grupid kohtuvad pidevas kollektiivses arutelus, et läbi rääkida ühise huvi teemad. Avalikus mõtteruumis on võimalik saavutada teatud konsensuslik arusaam kogu ühiskonna liikmetele olulistest asjadest. Avalik huvi on dünaamiline, pidevalt arenev ja muutuv, nagu ka ühiskond, rahvas ja riik. **Rahvusringhääling on avaliku mõtteruumi kujundamisel ja selle arengu eest hoolitsemisel esmatähtis institutsioon.**

2010. aasta novembris läbi viidud Rahvusringhäälingu fookusgruppide ühisring osutas, et avalik-õiguslikku meediakanalit ei tohiks segamini ajada rahvakanaliga. Kõigile tingimusteta avatud diskussiooni asemel peaksid erinevate gruppide seisukohti edasi andma nende rühmade esindajad. Ainult *rahva maitsest* lähtudes kerkib esile oht muutuda kommertslikuks. ERRi kohus on kajastada ka vähempopulaarseid teemasid, mis siiski avalikku huvi teenivad, ent mida kommertskanalite endale rahalistel põhjustel lubada ei saa.²

¹ Avaliku mõtteruumina on siin mõistetud kujutletavat ruumi, kus sotsiaalse, poliitilise, sageli ka filosoofilise dialoogi kaudu toimub pidevalt ühiskonna ja indiviidi eneserefleksioon

² SAAR POLL Eesti Rahvusringhäälingu Fookusgruppide ühisring, Tallinn, november 2010

Euroopa Liidus väljendab avalik-õigusliku meedia tegevus ka rahvuslikke huve. Euroopa Ringhäälinguliidu soovitude järgi peab „avalik-õiguslikul ringhäälingul demokraatlikus ühiskonnas olema juhtiv roll sotsiaalse ühtekuuluvuse ja rahvusliku identiteedi kujundamisel ning igas riigis edeneva kultuuri peegeldajana ja edendajana”.³ Selline ülesande määratlus võimaldab mõiste *public broadcasting* tõlkimisel vältida kohmakat sõnapaari *avalik-õiguslik* ning lubab otsesõnu rääkida *rahvusringhäälingust*.

Rahvusringhääling tegutseb avalikkuse huvides, seda finantseeritakse avalikkuses saavutatud konsensuse alusel ning avalikkus kontrollib ka selle tegevust. Rahvusringhääling teenib kõigi, mitte vaid poliitilise enamuse huve. **Rahvusringhäälingul pole õigustust jääda sisult ja mõjult ühiskonnas marginaalseks.**

Rahvusringhäälingu ainulaadne roll avardub meediaruumis ei kao. Ta peab andma avalikkusele poliitiliste otsustuste langetamiseks ressursid: väärtused, teadmised, analüüsi- ja hindamisoskuse, orienteerumisevõime poliitilisel maastikul. **Avaliku mõtteruumi kujundajana vormib rahvusringhääling kodanikuühiskonda** – vaba, teadlikku ja oma arvamust väljendavat inimeste ühendust, mis ei sõltu otseselt võimust ega kommertshuvist. Vaba meedia, sealhulgas avalik-õiguslik meedia, on oluline toimimiseeldus kodanikuühiskonnale, millel on laiem tähendus kui mittetulundusühingud ja sihtasutused. Rahvusringhääling arvestab kodanikuühiskonnas tekkivate ootuste ja ideedega, õpetab hindama ja arvestama arvamuste paljusust. „Avalik-õiguslik ringhääling loob foorumi avalikuks diskussiooniks, milles saab väljendada nii laia arvamuste ja vaadete spektrit, kui vähegi võimalik.”⁴ Ajakirjandusliku organisatsioonina sünteesib Rahvusringhääling erinevatest allikatest pärinevat informatsiooni ja eri arvamusi, luues uusi mõttekäike ja käsitlusi. Rahvusringhääling ei saa olla üksnes passiivne vahendaja vaid peab looma ka infole *ajakirjanduslikku lisaväärtust* kõige professionaalsemal moel.

Kujundades väärtusi ja kandes hoolt, et avalikkusel oleksid vajalikud **ressursid poliitiliseks otsustuseks**, aitab Rahvusringhääling samas ka paremini aru saada ümbritsevast. Rahvusringhäälingu üks olulisemaid rolle on **uudiste sõltumatu, operatiivne ja mitmekülgne vahendamine**, rahvusliku infovälja kaitse nii väliste inforünnakute kui ka sisemise ühekülgse ja pealiskaudsuse eest. Teine tähtsam ülesanne on **jagada teadmisi ja avardada silmaringi** – toetada elukestva õppe põhimõtteid, edendada uuenduslikkust ja loovust, vahendada üldauditooriumile sobivas vormis humanitaar- ja loodusteaduslike avastuste kohta uusimaid tõlgendusi, selgitada majanduses toimuvaid protsesse ja nende protsesside mõju üksikisikule – seda kõike selleks, et tagada igapäevase vabaks eneseteostuseks vajaliku informatsiooni kättesaadavus. Kolmandaks peavad Rahvusringhäälingu programmid **kandma katkematut kultuurivoogu**, pakkudes inimestele kultuuriinfo kõrval ka elamusi – nii hetkeelamusi kunstiteostest kui ka taju kultuuri lakkamatust kohalolekust igapäevase elus. Rahvusringhäälingu tooted, veebikeskkonnad, programmid ja teenused disainitakse põhimõttel, et need oleksid **kättesaadavad ja kasutatavad kõigile**, sh erivajadustega inimestele.

Mitmed nii Euroopa Komisjoni kui ka Euroopa Parlamendi üllitatud dokumendid tõstavad esile **kvaliteedistandardeid**, mida rahvusringhäälingud on tavapäraselt kehtestanud ja kehtestavad. Avatud Ühiskonna Meediainstituudi 2005. aasta seireraport hoiatas kommertslike trendide pealetungi eest, mis kontrollimatuse olukorras järjest enam madaldavad programmistandardeid ning tõrjuvad tagaplaanile vähem tulusad tegevussuunad ning lisab, et selliste trendide eest kaitseb meediat avalik-õiguslik ringhääling. Niisiis on **ringhäälingu ajakirjanduslik kvaliteet samuti avalik huvi**. 2010. aastal koostasid Rahvusringhäälingu töötajad „Hea tava“, mis kirjeldab kõige olulisemaid põhimõtteid, millest Rahvusringhääling oma loomingu ja tegevuses

³ Public Service Broadcasting. Model Law with an introductory note and explanatory comments by Dr. Werner Rumphorst 21.2.2007

⁴ The Prague Resolution. Council of Europe 1994

lähtub. Eetiliste väärtuste, ka kõrgete professionaalsete standardite järgimine pole alati lõplikult seadustega sätestatav – see on pigem just kollektiivse kokkuleppe tulemus.

Avaliku huvi sõnastamine on igikestev protsess. Rahvusringhääling tegeleb sellega lakkamatult, kuid ta ei saa seda teha üksinda. **Selles töös peavad aktiivselt osalema ka institutsioonid, kes vastutavad avaliku huvi esindamise eest Eesti riigis:** Rahvusringhäälingu nõukogu, Kultuuriministeerium, Rahvusringhäälingu ühiskondlik nõukoda, loomeliidud, teadus- ja uurimisasutused, ajakirjandus, haridussüsteem.

1.2 Eesti ringhäälingupoliitika

Esimestena Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest läksid digilevile üle Eesti ja Läti. Eestis toimus nn. digipööre 1. juulil 2010 – kaks aastat enne Euroopa Komisjoni määratud tähtaega. Enamus riikidest on võtnud kasutusele kaasaegseima MPEG-4 standardi. Eesti on üks neist riikidest, kus saatevõrgu operaator (Levira) on eraldiseisev ega saa mõjutada saatjates edastatavat programmivalikut, erinevalt näiteks Lätist, Sloveenias ja Ungarist.⁵ Eestis saab digilevi vahendusel jälgida nelja vabakanalit. Televaatajad on ise kandnud digipöördega seotud kulud.

2010. aasta lõpul oli telesignaal kättesaadav 99.6 protsendil leibkondadest, sealjuures 284 tuhat leibkonda analoogkaabli vahendusel ning 271 000 digiteleviseiooni (sealhulgas satelliittelevisiooni kaudu). 0.4 protsenti ehk 2000 leibkonda vaatab televisiooni õhulevi-analoogsignaali vahendusel (tegu on põhiliselt Ida-Virumaal elavate leibkondadega, kelle telerid on häälestatud Venemaa analoogsaatjate signaali vastuvõtule)⁶. Euroopa Nõukogu soovitas digipöördel lähtuda rahvastiku paiknemisest, mitte territooriumi 100-protsendilisest levikatvusest. Digipöörde järel tekkinud leviprobleemide kõrvaldamiseks pidi Levira paigaldama mitu väikesaatjat, näiteks Kõrgessaare valda Kõppu ning Harjumaale Vihasoole. Imnesid ka probleemid nn. üleleviga, olukorraga, kus saatjate signaalid levivad teatud atmosfäärikihtides peegeldudes tavapärasest kaugemale ja hakkavad üksteist segama.⁷

Digiteleviseiooni tehnoloogia võimaldab endises ühe telekanali sagedusribas edastada kvaliteetselt kuni 8 tavaresolutsioonis (SD) või kuni 2 kõrglahutusega (HD) kanalit. Endises sagedusribas kasutatakse *multipleksimist*, mis tähendab mitme signaali või teabeveo viimist sellisele kujule, et neid saaks edastada samaaegselt endises sagedusribas nn. liitsignaalina. Sel moel on hüppeliselt suurenenud võimalike telekanalite arv, samas tekkinud ka küsimus, millised kanalid peaksid olema kättesaadavad tasuta, millised võiksid olla tasulised.

Esimesed digilevi ringhäälinguload anti välja 2007. aasta septembris. Uute kanalite avamist pidi hoogustama erakanalite kehtestatud üleriigiliste ringhäälingulubade tasu kaotamine. Nii vähenesid kahe suure erakanali kulud 2009. aastal kanali kohta 25 miljoni krooni (1.6 miljoni euro) võrra ja liites siia tinglikult veel pool 2010. aastat ehk tehes arvestuse kuni digilevile üleminekuni, saame öelda, et riik loobus 76,25 miljonist kroonist (4,87 miljonist eurost). Tegelikult anti erakanalitele sellega tugev konkurentsieelis ja muudeti põhimõttelist kokkulepet riigi ja erakanalite vahel. Mitmed esialgu tasuta alustanud kanalid on muutunud tasuliseks (näiteks TV6, TV11 ja TV14)

Digipööre on loonud küll tehnilised võimalused, kuid neid ei suudeta täiel määral kasutada, sest napib ressursi, ka reklaamiraha ning võimalusi tasuliste teenuste müügiks. Digitaaltelevisiooni tehnoloogia võimaldab anda lisaväärtust harjumuspärasele programmile, sh dünaamilist lisateavet saadete ja saatekavade juures, lisateenuseid nt vabalt valitavate tõlgete näol, materjali töötlemisel tekkivaid taustatooteid jne. Digilevi võiks luua märksa avarama pinna vaataja ning kanali vaheliseks suhtluseks ja võimaldab süüvida palju mahukamasse teaberuumi kui analooglevi. Kuid sisutootjad peavad olema suutelised seda ruumi sisustama ning looma selles

⁵ KPMG raport CEE Digital Switchover Outlook 2010, May 2010

⁶ Digi-TV seire 3. kvartal 2010 TNS-Emor

⁷ www.levira.ee, rubriik "Uudised"

kasutajasõbralikke otsingusüsteeme. Euroopa Ringhäälinguliit (EBU) märgib, et auditooriumi killustumine ning muutuvad ootused kvaliteedile ning lisavõimalustele ei võimalda ringhäälinguorganisatsioonidel tulevikku planeerides vältida riske, mis tekivad tehnoloogiaga seotus investeerimisotsustest⁸. Uued tehnoloogilised lahendused ei too tihtilugu kokkuvõidu – need pakuvad uusi võimalusi, millest ei tohi auditooriumit ilma jätta. Sealjuures võivad aga väheneda ressursid, mida kasutatakse loominguks ehk sisutootmiseks.

Maapealses digilevis kasutatav H.264 (MPEG-4) kodeering võimaldab kõrglahutus kvaliteedis (HD) programmi edastamist. See fakt on erakordselt oluline lähiaastate tehniliste arengute kontekstis. HD-kvaliteedis pilti võimaldab toota Rahvusringhäälingu 2009. aastal soetatud ülekandebuss ja kõik viimase kahe aasta jooksul uuendatud stuudio-, ülekande- ning väljastusseadmed. Täielikult HD-kvaliteedis programmi tootmisele, väljastamisele ja edastamisele üleminek on Eestis siiski veel kaugel. Selle ni jõudmiseks tuleb väga palju investeerida. HD kanali avamiseks ei piisa ainult ühekordsetest ja suuremahulistest investeeringutest. See üleminek toob kaasa ka oluliselt suuremad püsikulud. Ainuüksi HD kanali levikulu on tavalise ehk n-ö SD kanali levikulust kaks kuni kolm korda kõrgem. Sama võib öelda ka kõigi teiste kulude kohta, mis tekivad HD-signaali töötlemisel ja transportimisel. Sellest tulenevalt ei määra Rahvusringhääling veel käesolevas arengukavas lõplikult HD kanali avamise tähtaega, aga kõik tehnilist arengut puudutavad otsused tehakse lähtuvalt teadmistest, et oma HD kanali avamine toimub pigem varem kui hiljem.

Ka arenev andmeside, milles televisioonisignaal on üks integreeritud komponent koos Interneti püsiühendusega, esitab üha suuremaid väljakutseid sisutootjatele ja püstitab küsimuse vajalikust või võimalikest investeeringutest. 2010 aasta lõpul kasutas kolmveerand Eesti elanikest arvutit ja interneti. Lastega leibkondadest, kus oli vähemalt kaks täiskasvanut, puudus kodus internetiühendus vähem kui kümnendikul. Ennekõike kasutatakse interneti veebiväljaannete lugemiseks, seejärel internetipanganduseks ja e-postinduseks.⁹ TNS Emori küsitluses väitis 69% vastanutest, et on viimase nädala jooksul kasutanud Eesti uudisportaale- ja keskkondi. Hoolimata kanalite paljususest võtab maad suundumust, et juhuslikkus väheneb ja igaks tegevuseks leitakse konkreetsed sobivad kanalid, uudiseid ei tarbita juhukanalitest, suureneb süsteemsus.¹⁰

Interneti ja sellele toetuva mobiilse meedia kõige suurem eelis on ajast ja asukohast sõltumatu meediatarbimise võimalus. 2010. aasta lõpul oli Eesti mobiilse interneti kvaliteedilt maailmas viiendal kohal (Broadband Quality Score 2010 – BQS 2010)¹¹. Üha soodsamaks muutuvad hinnad kujundavad uusi meediatarbimisharjumusi ja tekitavad ka tarbijaskonnas uusi ootusi, millele Rahvusringhääling peab asjakohaselt vastama. Kui telesignaali õnnestub soodsatel tingimustel vahendada ka mobiilvõrgus, pole meediatarbija seisukohalt enam vahet, milline on leviplatvorm. Soomes laetakse mobiilrakendusi kasutades igas kuus alla 195 tuhat faili (podcast ehk taskuhääling). Lairibaiühenduse kvaliteeti käsitlevas BQS 2010 uuringus soovitatakse Eestil parandada lairibaiühenduse kvaliteeti üle riigi. Euroopa Liidu raha toel rajab Eesti Lairiba arendamise sihtasutus aastaks 2015 fiiberoptiliste kaablite võrgu, millega 98% majapidamistest peavad olema võrgule lähemal kui 1.5 km.

Eestis tegutsevate eraõiguslike tele- ja raadiokanalite edasist arengut on raske prognoosida. Seisak majanduses piiras aastatel 2009-2010 meediaorganisatsioonide arengut ja ahendas võimalusi investeerida uutesse tehnoloogiatesse ja sisutoodetesse (näiteks uute saatesarjade arendamisse). 2010 aasta sügis näitas positiivseid märke. Oluline on meediatüüpide osakaalude ümberjaotus reklaamiturul. 2010 aasta kolmandas kvartalis ajalehtede osakaal võrreldes aastataguse ajaga langes 35%-lt 29%-le, telereklaami osakaal samas aga hoopis tõusis 25%-lt

⁸ EBU reply to the Green Paper on “Unlocking the potential of cultural and creative industries” 29.7.2010

⁹ Statistikaameti andmebaasi andmetel

¹⁰ TNS uuringueksperdi Kristina Randveri ettekandest konverentsil “BestInternet2010”

¹¹ Broadband Quality Score III, A Global Study of Broadband Quality, Oct. 2010 Said Business School, University of Oxford

28%-le.¹² See vihjab reklaamiraha ümberpaigutamisele: sedamööda, kuidas majandus toibub kriisist liigub üha rohkem raha televisiooni ja interneti valdkonda, trükiajakirjanduse reklaamimahud aga pigem vähenevad.

Rahvusringhäälingu võime investeerida uude tehnoloogiasse sõltub tema rahastamisallikatest ja avalikkuses kujunevast kokkuleppes selle kohta, milliseid ülesandeid meediaorganisatsioon avaliku rahaga peaks täitma. Kui üldine reklaamitur ja riigieelarve on hoolimata vahepealsest seisakust kokkuvõttes ikkagi kasvanud, siis avalik-õigusliku ringhäälingu eelarve kasvutempo on olnud tunduvalt aeglasem.¹³ Viimastel aastatel on Rahvusringhääling olulisi spordi- ja kultuurisündmusi edastanud osaliselt projektitoetuste abil. Siit üldisem põhimõtteline küsimus lähiaastateks: millistel puhkudel kaasata projektitoetusi, millistel puhkudel aga eeldada, et sündmusi vahendavad hoopis kommertskanalid. Samas tuleb oluliseks pidada avalikkusele tähenduslikke sündmusi (suve- ja taliolümpiamängud, rahvusvahelised tiitlivõistlused ja kontserdiprojektid).

Rahvusringhääling teeb loovat koostööd teiste Eesti avalik-õiguslike institutsioonide samuti ministriumide ja riigiasutustega ning vabasektoriga. Sel moel õnnestub ühendada nappe ressursse, et viia ellu loomingulisi eesmärke. Säärane partnerlus ei tähenda samas loomingulise sõltumatuse kaotamist.

1.3 Eesti Rahvusringhäälingu positsioon Eesti ringhäälingukeskkonnas

Rahvusringhääling on hetkel suurima auditooriumiga meediaorganisatsioon Eestis. Iga nädal on mõne ERR-i tele- või raadioprogrammiga kontaktis 83% Eesti elanikest¹⁴. Vähemalt üht Rahvusringhäälingu teleprogrammi vaatab¹⁵ nädalas keskmiselt 65% 4-aastastest ja vanematest Eesti elanikest ja vähemalt üht Rahvusringhäälingu raadioprogrammi kuulab¹⁶ nädalas keskmiselt 53% Eesti elanikest vanuses 12–74 eluaastat. Eesmärk on jätkuvalt suurendada televaatajate arvu, seda ennekõike ETV2 abil ja hoida püsivalt samal tasemel raadiokuulajate arv kogu arengukava kehtivusperioodi (2012–2015) vältel.

2010 aastal alul külastas vähemalt üht Rahvusringhäälingu kodulehte nädalas keskmiselt 160 000 inimest.¹⁷ Eesmärk on jõuda vähemalt 200 000 unikaalse külastajani nädalas, aga veelgi olulisem on tõsta Rahvusringhäälingu portaalist pärit informatsiooni tsiteeritavust.

Eesti Rahvusringhääling on kuulunud aastaid usaldusväärsemate riiklike institutsioonide hulka. 2010. aasta lõpus usaldas Rahvusringhäälingut 80% Eesti elanikest¹⁸. Eesmärk on hoida kõrget usaldusväärseuse taset ka aastatel 2011–2015.

Uute meediakanalite lisandumisega **jätkub auditooriumi killustumine**. Eriti silmanähtavaks muutub see teleturul uute kanalite ja sisulahenduste lisandudes. Oma vaatamisajast pühendasid Eesti elanikud AS-i TNS Emor andmetel 2010. aastal ETV1-le 15,3% ja ETV2-le 2,1% (võrdluseks Kanal 2 osakaal oli 17,3% ja TV3 – 12,8%). Eesmärk on ETV2 osakaalu kasvatada aastaks 2013 vähemalt 4%-ni.

Rahvusringhäälingu raadioprogrammide osakaal raadio kuulamisajast oli 2010. aastal 33,2%. Kuna raadiotur näib olevat vähem dünaamiline, ei tohiks ERR-i osakaal väliste tegurite mõjul oluliselt langeda.

¹² TNS Emor pressiteade “Eesti meediaturu langus on peatunud” 12.11.2010

¹³ Jõesaar. A. Formation of Estonian Broadcasting Landscape 1992-2007: Experience of the Transition State

¹⁴ ERR-i meediatemaline küsitlus nov-dets 2010; tellija ERR, läbiviija Turu Uuringute AS, n=999, vanuses 15–74

¹⁵ Vaatab üht ETV kanalit vähemalt 15 minutit nädalas. Andmed pärinevad TNS-i EMOR telemöödikuringust

¹⁶ Kuulab ühte ERR-i raadioprogrammi vähemalt 15 minutit nädalas. Andmed pärinevad TNS-i EMOR raadiopäevikuringust

¹⁷ Andmed pärinevad TNS-i EMOR veebikasutusuuringu TNS Metrix

¹⁸ Turu uuringute AS küsitlus novembris 2010; tellija ERR, läbiviija GfK Baltic, n=999 vanuses 15–74

1.3.1 Programmide eristuvus

Rahvusringhäälingu tele- ja raadioprogrammid eristuvad selgelt enamikust eratelevisiooni- ja raadioprogrammidest. ETV1 on täna ainus telekanal, kus suurema osa programmi mahust moodustab eestimaine teletoodang¹⁹. Kui Kanal 2-s ja TV3-s on ülekaalus välismaine lavastuslik programm (filmid ja sarjad), domineerivad ETV1-s kodumaised ühiskonna- ja elusaated. Rahvusringhäälingu raadioprogrammid eristuvad enamikest teistest Eesti raadioprogrammidest suurema sõnalise osa ja žanrilise mitmekesisuse poolest²⁰.

Rahvusringhäälingu programmides on erinevalt teistest ringhäälinguorganisatsioonidest valdkonnasaated. Näiteks teadust ja majandust käsitlevad saatesarjad, regulaarsed kultuurisaated, poliitika- ja ühiskonnasaated ning ülekandeid nii rahvuslikelt kui ka globaalsetelt suursündmustelt (nt Eesti Vabariigi aastapäev, Võidupüha, laulupeod, olümpiamängud). Rahvusringhääling on ainus ringhäälinguorganisatsioon, mis vahendab teatrilavastusi ja süvamuusika kontsertide ülekandeid. Klassikaraadio vahendab ainsana regulaarselt Eesti muusikat maailmale ja maailma muusikat Eestile. Raadioteater salvestab ja levitab ainsana Eestis professionaalseid kuuldemänge. Vikerraadio ja Raadio 4 pakuvad ainsate raadioprogrammidena Eestis lastesaateid.

Võrreldes teiste telekanalitega hindavad eestlased oluliselt kõrgemalt ETV1 uudiseid (sobivaim telekanal 54 protsendi küsitletute seas), **ühiskonna- ja poliitikasaateid** (75% küsitletutest), **kultuurisaateid** (68%), **spordisaateid** (52%). Madalamalt hinnatakse ETV1 meelelahutusprogrammi (5%), filmide ja sarjade valikut (11%).²¹ **Raadioprogrammide puhul hindavad eestlased kõige kõrgemalt Vikerraadio uudiseid** (kõige sobivamaks peab 30 protsenti küsitletutest) ja **ühiskonnakäsitlust** (29%).

Rahvusringhäälingu **konkurentsivõimet uute saadete arendajana on pärssinud finantsiline ebastabiilsus**. 2011. aasta eelarve on jäänud eelneva aasta tasemele ning jääb mahult alla 2007. aasta tasemele. See on kaasa toonud kõigi koosseisuliste ja mittekoosseisuliste töötajate palga ühetaolise vähendamise. Eelarv vähendamise tõttu kannatavad suure eelarvega Rahvusringhäälingu ja sõltumatute programmitootjatega kahasse toodetavad projektid, samuti osalus filmiprojektides. Teisisõnu, pingelise eelarve ja majandusliku määramatuse tõttu on kannatanud ennekõike Rahvusringhäälingu kodumaine lavastuslik programm, millel on kõrge säilitamisväärtus (mängufilmid, telelavastused, sarjad jms). Lisaks on oma arengus toppama jäänud haridussaated.

Traditsiooniliste programmide kõrval toodab ERR Internetis originaalsisu, avaldades uudiseid, arvamuskäsitlusi ja korraldades netiülekandeid. Rahvusringhääling on Eesti suurim multimeedia teenuste pakkuja Internetis ja mobiiliseadmetes. Kõigi ERRi programmide saated ning uudisvideod ja helilõigud on järelvaadatavad ja -kuulatavad. Kõiki ERR-i programme on võimalik Interneti vahendusel ka otse jälgida.

Rahvusringhäälingu programmide eristuvus seondub ka muukeelse loomingu eri platvormidel, sealhulgas uudisteportaalides. Turupositsiooni ei määra sel juhul mitte üksnes turuosa ja reitingud vaid ka võime siduda ühiskonna olulisi osalisi. Eesti avalikkus pole üksnes geograafilise ruumiga piiratud. Eestit puudutavaid tekste on võimalik lugeda ka inglise ja vene keeles. Samal ajal on võimalik üle maailma vaadata ERRi tekste (nii tele- kui raadiosaateid) ja sidekanalite arenedes saab üha kindlamalt kõnelda ERRi globaalsest levist, millel oma roll on *globaalse eestluste* edendamisel.

¹⁹ ERR-i uuringukeskuse läbiviidud teleprogrammide struktuurimonitoringu kohaselt moodustab ajavahemikul 3.09–25.11 eestimaine programm ETV koguprogrammist 65%, Kanal 2 koguprogrammist 35% ja TV3 koguprogrammist 22%.

²⁰ Programmi mitmekesisuse poolest on ERR-i raadioprogrammidega sarnane raadio Kuku.

²¹ Elanikkonna meediateemaline küsitlus 2010. ERR ja Turu-uuringute AS n=999 vanuses 15-74

1.3.2 Professionaalsus ja koolitus

Rahvusringhääling rakendab loomingulise eneseregulatsiooni erinevaid mehhanisme. Loomingulisi kvaliteedistandardeid (sealhulgas käitumist kriisiolukordades, head maitset ja äärmuslikke emotsioone) koondab „Hea tava“, millest Rahvusringhäälingu töötajad juhivad oma tegevuses Alates 2007. aastast täidab avalikkuse ja Rahvusringhäälingu vahemehe rolli Rahvusringhäälingu ajakirjanduseetika nõunik. Loomingulise kvaliteedi tõhusa hindamise huvides sõnastati 2009. aastal telesaadete sisuanalüüsi põhimõtted ja 2010. aastast on nii telesaadete kui ka Vikerraadio saadetele järk-järgult rakendatud saadete eelhindamise, hindamise ja korduvhindamise süsteemi. Rahvusringhäälingu sisuanalüüsi skeemi tunnustas ka Eesti Kvaliteediühing, kes hindas seda väga kõrgelt nn edasipürgiva organisatsiooni parendusprojektina.²²

Rahvusringhääling panustab teiste ringhäälinguorganisatsioonidega võrreldes rohkem spetsialistide koolitusse. Rahvusringhääling on kaasatud nii Tartu Ülikooli kui ka Balti Filmi- ja Meediakooli õppekavade arendamise ja õppetöö läbiviimisse. Rahvusringhääling pakub praktikabaasi mitmete audiovisuaalerialade õppuritele Eesti kõrgkoolidest, ka näiteks Infotehnoloogia Kolledži ja Tallinna Tehnikaülikooli tudengitele. Uue tööjõu ja uute annete rakendamist piirab praegu kohati väljundite nappus. Kavas on täpsemalt määratleda kompetentsid, mis on vajalikud ringhäälingu erinevates ametites töötamiseks. Sellega annab Rahvusringhääling olulise sisendi kõrgkoolidele magistrikraadi omandamiseks vajalikke õppekavade korrastamisel või edasisel kavandamisel.

Lisaks oleme partnerid EL programmis “TeaMe”, kus ERR-i missiooniks on parandada teadusmeedia kvaliteeti. Selleks koolitatakse nii teadlasi, ajakirjanikke kui ka muid meediaga seotud isikuid (nt kommunikatsioonijuhid).

Rahvusringhääling peab oluliseks professionaalse ringhäälingukriitika edendamist, samuti ringhäälinguuringute arendamist akadeemilise uurimisvaldkonnana, ka uute heli- ja pilditeksti analüüsivahendite arendamist Eesti kõrgkoolide doktoriõppeprogrammide raames.

2. Rahvusringhäälingu visioon, missioon, väärtused

2.1 Visioon

Rahvusringhääling on usaldusväärseim ja mõjukaim meediaorganisatsioon Eestis

Rahvusringhääling on mitmekesist sisu loov meediaorganisatsioon, mis peegeldab Eesti identiteeti, kannab ühiskonna väärtusi, teadvustab ja integreerib erinevaid sotsiaalseid ja kultuurilisi kuuluvusi ning nende muutusi. Avalik-õigusliku meediana on Rahvusringhääling Eesti kultuuri ja kodanikuühiskonna toetaja ning arendaja ja teiste samal eesmärgil tegutsevate organisatsioonide tõhus partner. Rahvusringhääling on poliitiliselt ja majanduslikult sõltumatu ning jätkusuutlik meediaorganisatsioon, olles meisterlik kõigis oma tegevustes. Rahvusringhääling on avatud nüüdiskultuurile ja uuele tehnoloogiale. Ajaloo ja kultuuri talletajana on Rahvusringhääling Eesti kultuuri digitaalne mäluark.

2.2 Missioon

Rahvusringhäälingu missioon on arendada ja hoida Eestit

Rahvusringhääling loob erinevates meediakanalites toimiva teabevõrgustiku kõigi Eestiga seotud inimeste vahel kogu maailmas; oma programmides toetab euroopalikke väärtusi, avardab Eesti inimeste maailmapilti, harib avalikus mõtteruumis osalejaid; kaasab inimesi Eesti riigi ellu, innustab vaba arutelu; edendab loomingulisust ja tegusust; ühendab erinevaid kogukondi ja põlvkondi, kasvatab sallivust ja üksteisemõistmist; väärtustab inimeste isiklikku elu ja

²² Nimetus Edasipürgiv organisatsioon (C2E – Committed to Excellence) antakse edukalt valitud ja juhitud parendusprojektide elluviimise eest.

perekonda, kaitseb eetilisi põhiväärtusi. Nõnda hoiab ja edendab Rahvusringhääling Eesti riigi, rahva, keele ja kultuuri järjepidevust ajas ning ruumis.

Rahvusringhääling peab kõige tähtsamaks **sisukat programmi** oma kõigis kanaleis. Rahvusringhäälingu saated vahendavad ja tõlgendavad tegelikkust, pakuvad elamusi ning meelelahutust erinevatele huvigruppidele, kuid samas aitavad luua ühiskonna ühtekuuluvustunnet. Ajakirjanduslikus käsitluses on tähtis, et arvestataks kõiki käsitletava sündmuse või protsessiga seotud aspekte ning seostataks neid oskuslikult.

Sealjuures peavad Rahvusringhäälingu saated pakkuma **lisaväärtust**: vaataja-kuulaja peab neist saama midagi kasulikku – uut ja õppimisväärtust.

Veelgi olulisem on, et Rahvusringhäälingu saadatel oleks **mõju**. Saateid ei tehta saadete pärast, vaid selleks, et nende tagajärjel ühiskond muutuks: suureneks inimeste ühtekuuluvustunne, kasvaks solidaarsus, süveneksid demokraatlikud protsessid, areneks kodanikuühiskond jne. Tähtis pole ainult see, mis toimub saate ajal, vaid ka see, mis toimub pärast.

Avalik-õiguslike programmide oluline aspekt on eraringhäälingust **eristumine**. Teisisõnu, Rahvusringhäälingu programmid peavad olema oluliselt mitmekülgsemad, kõnetama kõiki ühiskonnas esindatud gruppe, ka vähemusi ja valdava osa programmist moodustab omatoodang.

Rahvusringhäälingu saated seonduvad **vastutusega**, sest nad esindavad ühiskonna kui terviku avalikku huvi. Vastutus eeldab selliste küsimuste püstitamist, mis kerkivad laiemas avalikkuses ja puudutavad kogu Eesti ühiskonna käekäiku. Nendele küsimustele tuleb otsida vastuseid õigeaegselt, järjekindlalt, ausalt ja inimeste väärikust austavalt.

Rahvusringhääling on **standardite looja ja kompetentside hoidja** paljudes sisutootmise valdkondades, eriti aga nendes, mida väikeriigi tingimustes ei saa spetsiifilisuse ja töömahukuse tõttu arendada vabal turul (nt helirežii Eesti süvamuusika salvestamiseks). Rahvusringhääling pakub kõrgkoolide õppuritele võimalusi omandada selliseid audiovisuaalmeedia erikompetentse praktikas. Rahvusringhäälingus kasutatav keel vastab suulise eesti keele standardile.

Tuleb vältida marginaliseerumist. Rahvusringhäälingu tegevusel on mõte ja mõju, kui saavutatakse võimalikult suur **kontaktide arv** – pakutavad saated on huvitavad ja/või vajalikud valdavale osale Eesti elanikkonnast.

2.3 Väärtused

Rahvusringhäälingu ühiselt sõnastatud väärtuste üle on toimunud Rahvusringhäälingu eri tasandite juhtidega iga aasta mitmeid arutelusid. Nende arutelude käigus on väärtused jäänud üldjoontes samaks, aga nende tõlgendused on täpsustunud. Rahvusringhäälingu kõige tähtsamad ühiselt sõnastatud väärtused on:

- Usaldusväarsus
- Sõltumatus (ka objektiivsus, ka tasakaalustatus)
- Professionaalsus
- Avatus (ka läbipaistvus)
- Otsingulisus (ka loomingulisus)
- Tõhusus

2.3.1 Usaldusväarsus

Üks osa Rahvusringhäälingu visioonist on olla kõige **usaldusväärsem** mediaorganisatsioon Eestis. Usaldusväarsus on demokraatlikus ühiskonnas avalik- õigusliku organisatsiooni üks põhiväärtusi. Rahvusringhäälingu seaduses sõnastatud eesmärgid on täidetavad, kui pakutavat usaldatakse ehk kõik see, mida Rahvusringhääling teeb, on tervikuna usaldusväärne. Piltlikult öeldes on usaldusväarsuse vundamendiks ajakirjanike sõltumatus ja ametialane professionaalsus,

müüriks organisatsiooni läbipaistev, avatud ja tõhus toimimine ning katuseks iga üksiku töötaja loominguliselt otsinguline suhtumine ning avatus muutustele.

2.3.2 Sõltumatus

Sõltumatus tähendab, et Rahvusringhäälingu töötajad peavad oma tegevuses vältima kõike, mis võib tekitada õigustatud kahtlusi töötaja või avalik-õigusliku ringhäälingu erapooletuses või mis võib ärgitada mõttele, et töötaja või ringhääling on allutatud mõne huvigrupi survele. Surve võib olla kas ideoloogiline, poliitiline, majanduslik, usuline või kultuuriline. Sõltumatuse põhimõte eeldab ka, et hoolimata programmi rahastajast (riigieelarve, teised institutsioonid) peab Rahvusringhääling säilitama sõltumatuse ajakirjanduslikus töös, loomingulistes valikutes ja oma eetri planeerimisel (eetriaaja andmisel). Rahvusringhääling teenib ennekõike avalikkuse huve. Kandva osa Rahvusringhäälingu programmide moodustavad uudised ja ühiskonnaelusaated. Usaldusväärsete ajakirjanduslike otsustuste tegemine eeldab nii **objektiivsust** kui ka **tasakaalustatust**. Objektiivsus tähendab, et arvestatakse kõiki olulisi teemaga seotud üksikasju ning kedagi ega midagi ei seata käsitluses eelisseisundisse. Tasakaalustatus tähendab, et kõigile osapooltele antakse proportsionaalselt võimalus oma seisukohta avaldada.

2.3.3 Avatus

Avatus tähendab ennekõike koostöövalmidust ja soovi olla partner kõigile, kes loovad ühiskondlikke väärtusi, luua võrgustikke ja olla võrgustikes. Avatus tähendab ka seda, et Rahvusringhääling on avatud konstruktiivsele kriitikale, kuid peab oluliseks ka võimet ise oma loomingut kriitiliselt analüüsida (nn eneserefleksioon). Saateid ja programme analüüsitakse erinevates loomingulistes nõukogudes, ka Rahvusringhäälingu ühiskondlikus nõukojas, mis ühendab eri valdkondade arvamusi. Rahvusringhääling kasutab saadete hindamisel eksperte, samuti vabatahtlikke kuulajaid-vaatajaid, kes osalevad saadete kvaliteeti puudutavates küsitlustes. Avatus tähendab ka seda, et Rahvusringhääling on valmis avalikult tunnistama vigu, mis on tekkinud ajakirjandusliku, loomingulise või organisatsioonilise tegevuse käigus. Avatus jääb sisutihjaks fraasiks, kui sellega ei kaasne soov tegutseda **läbipaistvalt**. Läbipaistvust väärtustav organisatsioon käitub etteaimatavalt. Rahvusringhäälingu soov on tegutseda läbipaistvalt ja seeläbi suurendada ka Rahvusringhäälingu usaldusväärset. Iseseisva väärtusena tähendab läbipaistvus kohustust kõiki oma otsuseid selgitada ja põhjendada. See tähendab ka selgete ja mõõdetavate eesmärkide seadmist ning avalikku aruandlust. Rahvusringhäälingu ajakirjanduslikke valikuid selgitatakse Vikerraadio saates Meediatund ja teistes Rahvusringhäälingu saadetes. Rahvusringhäälingu ajakirjanduseetika nõuniku ametikohast on kujunenud institutsioon, mida avalikkus tunneb ja tunnustab ning mis aitab kaasa Rahvusringhäälingu kõrgele usaldusväärsele.

2.3.4 Professionaalsus

Iga organisatsioon ja ettevõtte väärtustab **professionaalsust**. Professionaalsus avalik-õiguslikus meedias põhineb teadmistel, oskustel ja kogemustel. Igapäevases praktikas tähendab see kõigile arusaadavaid ja ühetaolisi meediaorganisatsiooni tegevusega seonduvaid nõudeid, seda nii sisu kavandamisel, ideede otsimisel, nende arendamisel, saadete tootmisel kui ka vahendamisel. Seega hõlmab professionaalsus asjakohaseid nõudeid nii sisulisele kui ka tehnilisele kvaliteedile. Individuaalsel ehk töötaja tasandil on professionaalsus kogum inimese haridusest, omandatud ja pidevalt juurde õpitavatest oskustest, enesekriitilisusest ning lojaalsusest.

2.3.5 Otsingulisus

Otsingulisus eeldab valmisolekut muutusteks, meediamaastikul toimuvate muutuste tajumist ja neile muutustele vastavat kiiret reageerimist. Muutused meediamaastikul on sedavõrd kiired ja ulatuslikud, et täna tuleb paratamatult eelistada muutusi stabiilsusele. Rahvusringhäälingu struktuur peab tagama organisatsiooni muutumisvõime, mis omakorda tähendab, et ka struktuur ise on pidevas muutumises. Rahvusringhääling rakendab oma töös uusimaid tehnoloogiaid, sisulahendusi ja vormivõtteid. Sisu ja vormi uuendused programmides ja uue meedia toodetes

eeldavad tihedat koostööd loominguliste töötajate, juhtkonna ning tehniliste teenistuste vahel. Otsingulisus on iga loomingulise organisatsiooni kõige olulisem omadus. Kuna meie ressursid (inimesed, aeg, raha, ideed) on piiratud ja me konkureerime väga väikesel turul, ei pea me kartma heade mõtete kopeerimist.

2.3.6 Tõhusus

Tõhusus tähendab iga tegevuse pidevat parandamist, et hoida kokku kulusid ja vabastada ressursse uute ja huvitavate saadete tegemiseks, teenuse kvaliteedi tõstmiseks ja lisaväärtuse loomiseks. Tõhus on see inimene, kes mõtleb pidevalt oma töötulemuste parandamisele ja see organisatsioon, kes pidevalt tegeleb oma põhi- ja abiprotsesside täiustamisega. Tõhus toimimine aitab hoida kulusid madalana ning vabastada ressursse, mida saab omakorda kasutada uute saadete, sarjade jt meediatoodete loomiseks. Rahvusringhääling organisatsioonina muutub tõhusamaks end arendades, kõiki protsesse asjakohaselt korraldades ja eelarvet mõistlikult planeerides.

Ülalkirjeldatud väärtustest nelja – usaldusväärsus, sõltumatus, avatus ja tõhusus – kirjeldab põhjalikumalt ka 2010. aastal kollektiivses arutelus valminud kvaliteedistandardeid koondav dokument „Hea Tava“, mida pidevalt täiendatakse. Ennekõike kajastab „Hea Tava“ eetilisi ja ühiskonna õiglustundega seotud väärtusi, millest juhinduvad Rahvusringhäälingu koosseisulised ja ka mittekoosseisulised töötajad. Selles on kirjeldatud ka üldinimlikke tõekspidamisi, mis seonduvad hea maitse ja äärmuslike tunnetega. „Hea Tava“ lähtub usaldusväärusega seotud põhimõtetest ja näitab kätte suunad, kuidas hoida Rahvusringhäälingu head mainet.

3. Eesti Rahvusringhäälingu strateegilised eesmärgid

Rahvusringhäälingu kui avalik-õigusliku mediaorganisatsiooni strateegilised eesmärgid lähtuvad tema unikaalsest missioonist, ülesannetest, mille täitmiseks ta on loodud ja mida ainult tema saab efektiivselt täita. Tänapäeva mediakeskkonnas on see missioon ennekõike Eesti **avaliku ruumi hoidmine ja arendamine**.

Avaliku huviga seonduvad Rahvusringhäälingu ülesanded ja eesmärgid on kirjas rahvusringhäälingu seaduses. Nende edukaks täitmiseks peab Eesti Rahvusringhääling olema **tugev ja hästi toimiv mediaorganisatsioon, mis suudab pakkuda kõigile Eesti inimestele kvaliteetset, avalikku huvi teenivat sisu kõigil tehnilistel platvormidel**.

Rahvusringhäälingu strateegilised eesmärgid on seotud vastutusega avalikkuse ees. See tähendab eelkõige *eesmärgipärast rahakasutust* ehk põhimõtet, et avalikkuselt saadava ressursi arvelt saavutatakse kõige parem loominguline tulemus (nn. *value for money* printsiip), mis rahuldaks võimalikult paljude meediatarbivate ootusi. Rahvusringhääling peab olema jätkusuutlik tehnoloogiliselt pidevalt muutuv keskkonnas, kus kanaleid tekib üha juurde ja auditooriumid killustuvad. Areng peab kiirenema Internetikeskkonnas, mis on just noorema auditooriumi seisukohalt oluline väljund.

Rahvusringhääling peab seaduses sõnastatud eesmärkideni jõudmiseks ja ülesannete täitmiseks arendama ühtset ja tugevat organisatsiooni, mille tegevus põhineb ennekõike kvaliteetsel ajakirjandusel ning autorite ja esitajate sisukal loomingul. Seadusest tulenevate eesmärkide täitmiseks on kokku lepitud järgmised strateegilised tegevused:

Parima ajakirjanduse arendamine kõigis Rahvusringhäälingu programmides

Ajakirjanduslik tegevus on Rahvusringhäälingu kui loomingulise organisatsiooni jaoks kõige tähtsam. Ajakirjandus annab avalikkusele võimaluse paremini tajuda ümbritsevat tegelikkust, hinnata ühiskonnas tekkivaid riske ja võimalusi, mõtestada kaasaega. Ajakirjandus on siinses kontekstis laiem mõiste. Ka näiteks meelelahutus on ajakirjandus, mis seonduv ühiste emotsiooniga ja ühiste väärtustega. Ajakirjandus on protsess, mis algab asjakohastest

loomingulistest valikutest ja analüüsist ning hõlmab ka tõhusat tegutsemist eri infoallikate ja sündmuste vahendamisel ja tõlgendamisel. Rahvusringhäälingu siseselt on loominguks keskusteks sisutoimetused – kompetentsikeskused, kus luuakse eritüübilist meediasisu erinevatele sihtrühmadele. **Toimetuste eesmärk on arendada teadmisi, oskusi ja tööviise, mis võimaldavad luua teemavaldkonniti uudset, sihtrühmadele huvitavat ja kanalispetsiifikat arvestavat sisu nii traditsioonilise (televisiooni ja raadio) kui ka uue meedia jaoks. Rahvusringhääling kannab hoolt eesti audiovisuaalkultuuri arengu eest.** Toimetused peavad genereerima uusi ideid, teostama oma saadete kvaliteedi eel- ja järelanalüüsi, kaasama valdkonna parimaid tegijaid. Toimetuste vahel kujundatakse välja koostöövõrgustik, et erinevad programmid, saated ja uue meedia tooted võiksid üksteist täiendada, toetada ja võimendada. Toimetused tegelevad eneserefleksiooni ja enesearendamisega. Toimetused teevad koostööd kodumaiste ja rahvusvaheliste kompetentsikeskustega (ülikoolid, erialaliidud jms). Nii toimetused kui ka Rahvusringhäälingu koolitussüsteem, uuringukeskus ja ajakirjanduseetika nõunik tegutsevad ERR-i ajakirjandusliku, eetilise ja kunstilise professionaalsuse kasvu huvides.

Ringhäälingu kujundamine meediaorganisatsiooniks

Avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide ees seisvaid väljakutseid käsitlevad mitmed akadeemilised analüüsid²³, Euroopa Nõukogu ja UNESCO raportid, milles rõhutatakse vajadust kujundada ringhäälinguorganisatsioonid (*public service broadcasting*) otsustavalt ümber meediaorganisatsioonideks (*public service media*).

ERR kannab oma tegevuses Eesti raadioringhäälingu ja televisiooni parimaid traditsioone, aga üksnes aastatega settinud kogemust ei ole enam piisav. Täiesti uued töömeetodid ning harjumused tuleb omandada veebikeskkonnas tegutsemiseks. Internetist on saanud kõige kiirem ja vastupidiselt traditsioonilisele ajakirjandusele, kus sisu pakuti ühelt paljudele, täiesti teistlaadset - paljude autorite ning ebahütlase kvaliteediga loodud - sisu pakkuv multimeedia keskkond. Näiteks: välja on kujunenud uued meediatooted, mis põhinevad paljude inimeste poolt sama sündmuse vahendamisel reaalsel ja selle sündmuse hetkede ja olude erineval, vahel isegi vastuoluolulisel, ning pidevalt muutuval kirjeldamisel (lühiajalised meediatooted). **Rahvusringhääling peab selles olukorras, tehes valikuid operatiivsuse ja objektiivsuse mõõdestikes, jääma truuks kvaliteedi ja usaldusväärse taotlusele.**

Internet loob võimaluse raadio- ning telesaadete otse- ja järelvaatamiseks, nende saadete eeltutvustuseks ning saates käsitlevate teemade laiemaks tutvustamiseks või kasutatud materjalidele viitamiseks. Veelgi enam, võrgumeedia pakub mugava võimaluse auditooriumi kaasamiseks nii saate ettevalmistamise kui ka saatele tagasiside saamise faasis. Ideaalis ei piirdu tagasiside ainult lakoonilise arvamusega saate kohta. Oskusliku modereerimise korral järgneb huvitavale saatele teemat arendav ning avardav arutelu võrgumeedias. Nii saavad traditsioonilistest raadio- ja telesaadetest täiesti iseseisvad, märksa pikema ajaperioodiga seotud ning suurema mõjuga meediatooted (pikaajalised meediatooted). Internetis saavad oluliseks muuhulgas ka saadete omavahelised ning saadete ja tekstide vahelised seosed, erinevad viitamis- ja otsingusüsteemid, samuti interaktiivsed keskkonnad ja sotsiaalvõrgustikud.

Rahvusringhääling ei käsitle veebikeskkond üksnes järjekordse tehnilise võimalusena vaid ka kohustusena arendada rahvuslikku mõtteruumi. Välja on kujunenud uued meediatarbivate sihtgrupid, kes ajakirjanduslikku sisu otsivad vaid interneti vahendusel. Seetõttu on interneti

²³ Public Service Media Online? Regulating Public Broadcasters' Internet Services" A Comparative Analysis (Hallvard Moe *Television & New Media*, May 2008; vol. 9, 3: pp. 220-238.)

arendamine seotud ka küsimusega laiemast sotsiaalsest kaasatusest. Lähiaastate areng kulgeb mitmeses paralleelses ja samas üksteist täiendavas suunas. Traditsioonilised raadio- ning teleasaated peavad olema otse- ja järelvaadatavad- ning kuulatavad kõigis Interneti vahendusel levivates keskkondades, aga mitte ainult – Internetis tuleb anda võimalus neil saadetel muutuda pikaajalisteks meediatoodeteks. Samas on vaja luua täiesti iseseisvaid meediatooteid, mis arvestades veebikeskkonna iseärasusi ja rikastavad avalikku meediaruumi täiesti uue avalik-õiguslik sisuga.

Uue ringhäälingumaja ehitamine

Uus ringhäälingumaja on vahend lähituleviku nõuetele vastava taseme saavutamiseks organisatsioonis ja tehnoloogias, mis teenivad omakorda mitmekülgsema ja kvaliteetsema sisu huve. Kanalite lisandumisel töötavad toimetused mitte niivõrd oma kanalile, vaid kõigile Rahvusringhäälingu väljunditele. **Ringhäälingumaja pakub ühist füüsilist keskkonda ja mõtteruumi, mis aitab tõsta kogu organisatsiooni efektiivsust ja arendada kaasaegset organisatsioonikultuuri.** Ühes hoones tegutsemisel on saavutatav suurem loominguuline sünergia ja koostöö, paraneb töö efektiivsus ja tekib ka teatud rahaline kokkuhoid, mille tulemuseks on mõjusam ja kaasaegsem avalik-õiguslik meediateenus. 2010. aasta lõpuks oli uue ringhäälingumaja rajamiseks tehtud kulutusi juba 45,68 miljoni krooni ulatuses. Riigikogu on kinnitanud kõik eelnevatel aastatel maja rajamisega seotud kulutused. Ehitustööde rahastamiseks tuleks tõsta riigieelarve investeringusummat või kaaluda koostööd Riigi Kinnisvara ASiga nn PPP (Public-Private Partnership) raames. Seni säilib võimalus, et Rahvusringhääling alustab uues majas tegevust perioodil, mida Arengukava käsitleb (kuni aastani 2015).

Arhiivide arendamine rahvuslikuks digitaalseks teabevaramuks

Eesti Rahvusringhäälingu heli-, video-, filmi-, foto- jt arhiivides talletatakse sadu tuhandeid säilikuid. See on kaalukas osa Eesti rahva ajaloolisest mälestusest ja kultuuri-identiteedist. Säilitamise ja restaureerimise kõrval on äärmiselt oluline arhiivi-materjalide kasutamine uue meediasisu loomisel ja programmide mitmekesistamisel. ERR-i arhiivide teabevarad tuleb hiljemalt 2012. aasta lõpuks avada loominguuliseks ja teaduslikuks tegevuseks ning õppetöök. Koos Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Filmi Sihtasutuse, Tallinnfilmi, Rahvusarhiivi, Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakooli, Kinoliidu, Filmiajakirjanike Ühingu, Eesti Film 100 töörühma ja MTÜ-ga Eesti Filmi Andmebaas pannakse alus Eesti filmi elektroonilisele andmebaasile (Eesti rahvusfilmograafia), mis peaks valmima hiljemalt aastaks 2017 ning sisaldama andmeid enam kui 10 000 Eestis tehtud filmi kohta. Esimene osa ja veebiväljund valmivad Eesti filmi 100. aastapäeva tähistamise ajaks 2012. aastal. Vastavasisuline koostöölepe sõlmiti 2009. aastal.

Rahvusvahelise koostöö edendamine

Rahvusringhääling on Euroopa Ringhäälingute Liidu (EBU) liige ja tegutseb aktiivselt selle organisatsiooni töögruppides (uudiste-, spordi-, muusikagrupp, strateegilise info teenistus SIS ja auditooriumiuurijate rühm GEAR). Oma nõukogu kaudu osaleb Rahvusringhääling ringhäälinguregulaatoreid ühendava organisatsiooni EPRA (*European Platform of Regulatory Authorities*) tegevuses. Rahvusringhääling osaleb aktiivselt rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, mis aitavad maailmapraktikale toetudes muuta meie tegevusi efektiivseks ja kaasaegseks.

Rahvusringhääling otsib aktiivselt võimalusi ja arendab koostööd avalike fondidega, sh Euroopa Liidu ühtlustusfondidega, et täiendada rahastamise abil täita Rahvusringhäälingu ees seisvaid eesmärgi. Rahvusringhäälingu spetsialistid nõustavad ka ise rahvusvaheliste abiprogrammide raames teiste riikide rahvusringhäälinguorganisatsioone Eesti Vabariigi välispoliitilisi prioriteete silmas pidades. ERR-i esindaja on Euroopa Ajakirjanduskeskuse (EJC) nõukogu liige.

Rahvusringhäälingu eesmärgid ja väljundid

Rahvusringhäälingu looming (saated ja tekstid) jaotub programmidesse. Mõiste *programm* (nagu ka mõiste *saade*) on kaasaegses meediamaailmas teisenemas. Ringhäälingu algusaegadel määras teatud püsitunnustega kava ja saadete kindel järjestus ringhäälingu olemust. Kaasaegses tähenduses on programm saadete voog (programmi edastamine nn. voogedastus). Kuid meediatarbija ei ole säärasest voost enam täiel määral sõltuv – ta võib ise valida aega ning ka kohta meediateksti (olgu siis helis või pildis) lugemiseks. Rahvusringhäälingu tegevuse kontekstis võimaldab *programmi* mõiste paremini sõnastada loominguilisi eesmärgid, osutada eri sihtgruppidele ja meediatarbimisharjumustele.

Rahvusringhäälingu programmide ja muude meediatoodete ja -teenuste peamine eesmärk on kaitsta avalikku huvi Eesti ühiskonnas, laiendades ja rikastades avalikku mõtteruumi ning aidata kaasa riigi majanduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele jne arengule. Seejuures **arvestab Rahvusringhääling vajadusega diferentseerida oma teenuste pakkumist erinevatele sihtrühmadele ja avardada nende kättesaadavuse võimalusi erinevate tehniliste väljundite kaudu**. Programm on seega pigem sisule ehk loominguilisele tegevusele viitav mõiste ja väljund märgib pigem tehnilist keskkonda, kus Rahvusringhäälingu sisu levib. Rahvusringhäälingu puhul on olulised nii looming kui levi, nii programmid kui väljundid. Rahvusringhäälingu väljunditeks kõige üldisemalt on raadio, televisioon ja internet. Mõningatel juhtudel programm ja väljund kattuvad, mõnel juhul edastatakse üht programmi mitmes väljundis (näiteks televisioonis ja internetis). Rahvusringhääling taotleb oma loomingu levitamist võimalikult paljudel leviplatvormidel ehk väljundites. Samas peab eestlastel üle kogu maailma olema võimalus jälgida Rahvusringhäälingu saateid. Selleks teeb Rahvusringhääling oma saated ja programmid analoog- ja digitaalplatvormidel levivate tele- ja raadiokanalite kõrval kättesaadavaks ka Internetis.

Alates ETV teise kanali avamisest 2008. aastal avanesid võimalused kahe eri profiiliga teleprogrammi kujundamiseks. ETV2 programmis on saated väiksematele ja spetsiifilisematele huvidega vaatajarühmadele (venekeelsed saated, lastesaated, osa teadus-, haridus- ja kultuurisaadetest).

4.1 Rahvusringhäälingu televisiooniprogrammid

ETV1 on eestikeelne üldhuviprogramm, mille eesmärk on vahendada telepildis kõigile Eesti avalikkuse ja riigi jaoks olulisi sündmusi, professionaalseid uudistesaadeteid ja kvaliteetset omamaist teleprogrammi. Teleuudised põhinevad mitmekesisel allikate valikul ja laial välispoliitilisel teadmisel. Programmi eesmärk on olla ühiskonnale oluliste arutelude algatajaks ja keskpunktiks. Lisaks pakub ETV1 rahvale oluliste otsuste tegemiseks vajalikku infot ja tuge. ETV1-te eristab teistest Eesti teleprogrammidest suur originaalsaadete maht ning teleprogrammi informatiivne, hariv ja sotsiaalne suunitlus. ETV1 köidab vaatajaid ajakirjanduslike igapäevaformaadidega (näiteks Terevisioon ja Ringvaade).

ETV peab programmitellimuse esitamisel oluliseks saateid, mis talletavad ajaloosündmusi ja kultuurilugu ning millel on püsiväärtus. ETV1 toodab ja vahendab kvaliteetset kodumaist teledraamat (näiteks Klass: elu pärast). ETV1 esitab kõrgendatud nõuded ajakirjanduslike saadete sisule. Pakutavad saateideed peavad olema korralikult vormistatud, eesmärgid, vahendid ja võimalused põhjalikult kaalutud ja kooskõlastatud, ettevalmistusprotsess põhjalikum ja kontrollitum.

Telekanalite arvu kasvades peab ETV1 mõju suurendamiseks ühiskonnas hoidma suurt kontaktide arvu (vähemalt 700 tuhat vaatajat nädalas) ja arvestatavat osakaalu (14-15% vaatamisajast).

ETV2 on sügavama kultuurihuviga ja vähemusgruppidele suunatud teleprogramm. ETV2 eesmärk on anda vaatajatele võimalus avastada maailma, end harida ja inspiratsiooni ammutada. ETV2 programmis on väiksematele lastele suunatud, peresõbralikud lastesaated (sihtgrupile 4-12 aastased), noortele ja täiskasvanutele haridusliku sisuga saated (16-45 aastased). Programmi eripära on selgesti väljaarendatud venekeelsete saadete vöönd, kus esitatakse ka venekeelsete subtiitritega ETV1 programmi saated. ETV2 programmis on venekeelsed uudised, samuti venekeelsed ajakirjanduslikud saated eri žanrites (debatt, intervjuu ja reportaaž).

ETV2 pakub oma kultuurivööndis emotsionaalseid väärtusi otsivale vaatajale rohkelt mitmekesiseid kultuurisaateid, teatrilavastusi ja filme. Oluline on välishanke roll: festivalifilmid, dokumentaal- ja muusikafilmid. ETV2 korraldab ka nn. teemaõhtuid, märkimaks olulisi tähtpäevi Eesti ja maailma kultuuris. Tähtis koht on ETV2 programmis ka Eesti filmi- ja telearhiivist pärinevatel saadatel.

ETV2 aktiivse programmi maht on alates 2011. aastast vähemalt 4000 tundi.

4.2 Raadioprogrammid

Vikerraadio ühendab Eesti raadiokultuuri parimaid traditsioone uute ideede ja asjakohaste tehniliste lahendustega, eesmärgiga teenida senise auditooriumi kõrval ka uute kuulajapõlvkondade huvi kasvu. Programmis on rõhk sõnalistel saadatel, mis põhinevad uudistel ja nende analüüsil. Sõnasaated moodustavad programmi päevasest mahust 75%. Selleks kasutatakse erinevaid raadiožanre (intervjuud, reportaažid, kommentaarid, kuulajaküsitlused otseetris ja internetis). Laildane kaasautorite võrk Eestis, Euroopas ja mujal võimaldab hankida sündmustele ja protsessidele operatiivseid kommentaare ning reageerida kriisiolukordades. Demokraatia toimimiseks vajalikku arutelu toetavad mitmekesised arutelusaated. Kultuurisaated sisaldavad nii aktuaalset teavet kui ka süvaanalüüsi eelkõige eesti rahvuskultuuri, aga ka maailmakultuuri olulistest arengutest. Kultuurielu vahendamisel on programmis pearõhk raadiopärasematel kunstiliikidel. Vikerraadio pöörab tähelepanu eri eagruppidele, alates harivaist ja osalust võimaldavatest lastesaadetest kuni senioride probleeme käsitlevate saadeteni. Vikerraadio muusikavaliku moodustab hinnatud eestikeelne muusika koos maailma kerge muusika paremikuga. Vikerraadiot kuulas 2010. aasta lõpul nädala jooksul keskmiselt 333 000 inimest.

Raadio 2 on noortele suunatud (sihtrühm 15–35-aastased), tempokas ja vaheldusrikas, sportlikku ja tervet eluhoiakut propageeriv üldhuviprogramm. Raadio 2 programmis on sobivas vahekorras uudised, sõnasaateid ja muusikat (sõnasaadete osakaal programmis on 40% ja muusikasaadatel 60%). Muuhulgas pöörab programm tähelepanu populaarkultuuri arendamisele ning on partneriks Eesti muusikatööstusele, kaasates uusi esinejaid. Programmis on oma koht eri muusikastiilide tutvustamisel. Argipäevade saateprogramm on enamasti vööndipõhine. R2 kuulab nädalas keskmiselt 131 000 inimest.

Klassikaraadio on muusika- ja kultuuriprogramm igas vanuses kuulajale. Klassikaraadio edastab mitmekesist valikut väärtmuusikat, kultuuriinfot, uudiseid ja vaatenurki kultuuriteemadele. Sõnasaadete osakaal on aasta aastalt kasvanud ja algselt ainult muusika esitamiseks mõeldud programmis on sõnasaadete osakaal kasvanud 30% -ni. Eesti muusikaelus on Klassikaraadiol oluline koht kajastaja, jäädvustaja ja arendajana ning programm on partneriks eesti muusikutele ja muusikaorganisatsioonidele. Tänu koostööle Euroraadioga pakub Klassikaraadio oma kuulajatele muusikasündmusi kogu maailmas ning esitleb eesti muusikat rahvusvahelisel areenil. Klassikaraadiol on nädalas keskmiselt 49 000 kuulajat.

Raadio 4 on põhiliselt venekeelne üldhuviprogramm, mille ülesanne on pakkuda võimalikult mitmekesist raadioprogrammi vene keelt kõnelevatele inimestele, aidates neil seeläbi paremini sulanduda Eesti ühiskonda. Võimaluste piires on programmis saateid ka muude suuremate Eestis elavate rahvusgruppide (ukraina, valgevene jt) keeltes või spetsiaalselt neile suunatuina. Raadio 4 analüüsivad saated annavad võimaluse mõista Eestis toimuvat ja pakuvad ka nõuandeid eri

spetsialistidelt, vahendavad arvamusiidrite hinnanguid. Saadetes antakse kuulajatele võimalus esitada oma seisukohti. Sõnasaated moodustavad programmi päevasest mahust 70% ja muusikasaated vastavalt 30%. Raadio 4 kuulab nädalas keskmiselt 183 000 inimest.

Raadio Tallinn on regionaalprogramm Tallinnas ja selle lähiümbruses, mis edastab kvaliteetset levimuusikat ning Rahvusringhäälingu ja teiste Euroopa avalik-õiguslike ringhäälingute toodetud uudiseid inglise, saksa, prantsuse ja teiste Euroopa rahvaste keeltes. Raadio Tallinn pakub segamatut muusikavalikut neile, kes soovivad oma argitegevuse saateks hästi valitud, mitmekesist muusikat. Internetis on Raadio Tallinna võimalik kuulata üle Eesti. Raadio Tallinna kuulab nädalas keskmiselt 22 000 inimest.

4.3 Internetiportaalid

ERR vahendab uudiseid eesti, vene ja inglise keeles. Selleks on loodud uudisteportaalid (uudised.err.ee, rus.err.ee ja news.err.ee), mis vahendavad päevakajalisi uudiseid, kommentaare, arvamusi, otseülekandeid aktuaalsetest sündmustest, aga ka raadio- või teleprogrammides esitatud uudislikke materjale.

Ingliskeelne portaal on ainus tasuta Eestis toimuvat kajastav ingliskeelne uudisvoog. Portaali luues on eriti pööratud tähelepanu, et kirjutajate ja toimetajate inglise keele tase oleks emakeelega võrdne. Portaali mõju suurendamiseks oleks vaja saavutada selle stabiilsem rahastamine (praegu rahastatakse seda Integratsiooni Sihtasutuse toel) ja ka eelarve suurendamine mahuni, mis võimaldaks iga päev vahendada vähemalt 50 uutist.

Sama kehtib venekeelse uudisteportaali kohta, mis lisaks päevakajalisele sisule vahendab ka palju praktilist infot ja töötleb sobivasse vormi ERRi teistes toimetustes loodavat venekeelset materjali (ETV2 venekeelsed saated ja Raadio4 saated.) Tähtis on saavutada selle portaali rahastamine otse riigieelarvest ja anda võimalus mahtu kasvatada.

Uudistele lisaks on loodud mitu originaalsisu pakkuvat teemaportaale nagu näiteks sport.err.ee, või ilm.err.ee. ETV haridussaadete toimetuse ja Vikerraadio ühistöös loodi 2009. aasta alguses teadus- ja haridussaadete portaal teadus.err.ee.

Rahvusringhääling haldab ka lasteportaali meieoma.ee, raadioteatri veebilehte raadioteater.err.ee ja valimistele pühendatud portaali valimised.err.ee, mille loetavus viimaste valimiste eeltänu Valimiskompassile tohutult kasvas. Populaarsust koguva laulukonkursi „Eesti laul” tarbeks on loodud eestilaul.err.ee ja omad veebilehed on teistelgi sarisaadetal.

TNS-i Emor andmetel oli Rahvusringhäälingu portaalide lugejaskond 2010. aasta lõpul enam kui 165 tuhat lugejat nädalas. Eesmärk on olla viie esimese ajakirjanduslikku sisu pakkuva portaali seas.

Viimastel aastatel on Rahvusringhääling oluliselt suurendanud ka oma saadete ja programmide kättesaadavust Internetis. Saateid on võimalik jälgida nii reaalajas kui ka hiljem.

Keskportaal www.err.ee on ülevaatlikult koondatud kõigi programmide ja teemaportalide värskeim sisu. Veebilinkide kaudu pääseb külastaja ka kõigi Rahvusringhäälingu programmide kodulehekülgedele. Programmide kodulehti integreeritakse omavahel ning arendatakse digitaliseerimisega kaasnevat sisulaiendite ja lisainformatsiooni keskkonda. Kõik teleprogrammide omasaated on vähemalt 30 päeva kättesaadavad järelvaatamiseks lehel: etv.err.ee/arhiiv.

Vikerraadio, Raadio 2 ja Klassikaraadio pakuvad kodulehe kaudu taskuhäälingu (*podcasting*) võimalust. Kõik raadioprogrammid on 30 päeva järelkuulatavad nende programmide kodulehekülgedelt ja loodud on ka programmide otsejälgimise keskkond otse.err.ee, mis pakub võimaluse veebi vahendusel jälgida kõiki Rahvusringhäälingu programme. ETV1 ja ETV2 tähtsamate sündmuste otseülekandeid edastatakse partnerite huvi korral ka mobiilTV-s, selleks

on avatud keskkond err.ee/mobile. Rahvusringhääling ja selle programmid on loonud oma lehed kõigis suuremates sotsiaalvõrgustikes nagu YouTube, Facebook, Twitter jt.

4.4 Arhiivid

Eesti Rahvusringhäälingu heli-, video-, filmi-, foto- jt arhiivid on oluline osa eesti rahva ajaloolisest mälestusest ja kultuuriidentiteedist. Arhiivimaterjale saab kasutada uute saadete loomisel ja programmide mitmekesistamisel, suurendades nende sisulist väärtust ja tõstes kvaliteeti. Eesti Rahvusringhäälingu arhiivimaterjale on võimalik kasutada ka uurimistöodeks ja hariduslikel eesmärkidel. Samaaegselt tuleb tegelda originaalide säilitamise probleemidega, eelkõige hoiutingimuste parandamisega ja profülaktilise restaureerimisega. Arhivaalide pikaajaliseks säilitamiseks ja mugavaks kasutamiseks:

- ehitatakse üles digitaalne hoiustamissüsteem (Digital Mass Storage System);
- renoveeritakse perioodiliselt olemasolevat tehnilist baasi;
- hoitakse töökorras käibelt kadunud formaatide (DAT, Betacam SP, 2" lint) kasutamiseks vajaminevad seadmed ning säilitatakse vastava tehnika hooldamise ja kasutamisega seotud spetsialistide töökohad, eesmärgiga võimalikult kiiresti digiteerida antud formaatides olevad säilikud;
- luuakse ühtne Rahvusringhäälingu sisene arhiivide digitaalne haldus- ja otsingusüsteem ning kataloogitakse ja kirjeldatakse säilikud;
- lahendatakse vastavalt tekkivale vajadusele autoriõiguste probleemid arhiivimaterjalide kasutamisel;
- tehakse kaastööd MTÜ-le Eesti Filmi Andmebaas, kes koostöös Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Rahvusringhäälingu, Eesti Filmi Sihtasutuse, Tallinnfilmi, Rahvusarhiivi, Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakooli, Kinoliidu, Eesti Film 100 töörühma ja Filmiajakirjanike Ühinguga aastaks 2012 avavad Eesti filmi elektroonilise andmebaasi esimese osa. Kogu andmebaas tehakse kättesaadavaks aastaks 2017.

Rahvusringhääling arendab oma arhiivi kui digitaalset teabevarandust. **Heli-, video-, filmi- ja fotoarhiivi arhivaalid digiteeritakse ja andmebaasid tehakse kättesaadavaks üldsusele.** Rahvusringhäälingu arhiivides on praegu 23 tuhat tundi filmi- ja videomaterjali, 45 tuhat tundi helidokumente, ligi miljon analoogfotot, 49 tuhat slaidi, 200 tuhat negatiivi, 15 tuhat tekstidokumenti. Digitaalsel säilitamisel on 80 tuhat helifaili (8 TB), 55 tuhat digifotot (1.4 TB), 11.5 tuhat videofaili (128 TB) ja 50 tuhat tekstifaili (20 GB).

2015 aastaks viib ERR lõpule digiteerimise I etapi, see tähendab, et on digiteeritud hävimisohus arhiivimaterjalid 2-tollistelt videolintidelt ja Betacam kassettidelt, slaidid ja unikaalsed fotod fotoarhiivist ja heliarhiivis on tehtud tagatiskoopiaid CD-R-idel ning DAT-kassettidel säilitatavatele helidokumentide ainueksplaridele. ERR jätkab igapäevaselt erinevate arhiivimaterjalide eetrivajaduseks digiteerimist. Võimalikult palju arhiivimaterjale tehakse avalikult kättesaadavaks portaali arhiiv.err.ee kaudu

4.5 Muud meediatooted (Müügiosakond)

Rahvusringhäälingu müügiosakond vahendab Rahvusringhäälingu arhiivides leiduvaid arhiivimaterjale nii tulunduslikuks kui ka mittetulunduslikuks tegevuseks litsentsilepingute alusel.

Müügiosakond toodab ise ja levitab kaubandusvõrgus Rahvusringhäälingu saadatel ning programmidel põhinevaid DVD- ja CD-koopiaid, Rahvusringhäälingu sümbolika meeneid ning teisi põhitegevusest tulenevaid tooteid.

Müügiosakonna eesmärk on oma tegevusega tuua Rahvusringhäälingu eelarvesse lisatulu. Lähisaastatel arendatakse ERRi toodete müügistrateegiat ning muudetakse müügiosakonna struktuuri.

Rahvusringhäälingu müügiosakonna olulisemad tegevused aastatel 2011–2014 on järgmised:

- müügiosakond toodab ja levitab erinevatel meediakandjatel Rahvusringhäälingus toodetud saadete paremiku iga aasta vähemalt kümme nimetust;
- müügiosakonna tootearenduse projekti kaudu tehakse litsentsimüügiga kättesaadavaks Rahvusringhäälingu uudiste- ja spordiudiste veebilehtedel olevate uudiste tekstid ja videoklipid erinevates mobiilportaalides ja veebilehtedel;
- vahendatakse õigust edastada saateid mobiilsideseadmete, wap-teenuse või muu kasutajaliidese kaudu.

5. ERRi loometegevuse eesmärgid ja ülesanded

Rahvusringhäälingu programmide tegevused Rahvusringhäälingu seaduses sätestatud eesmärkide²⁴ saavutamiseks ja ülesannete täitmiseks on koondatud kolme teema alla:

- Eesti riik ja rahvas;
- Eesti kultuur ja mälu;
- Eesti kui elukeskkond.

5.1 Eesti riik ja rahvas

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused väärtustavad Eesti riigi ja eesti rahvuse kestmise tagatise ning osutavad asjaoludele, mis võivad ohustada Eesti riigi ja eesti rahvuse püsimist

Rahvusringhääling peab Eesti riigi ja rahva tuleviku huvides äärmiselt oluliseks **rahvusliku infovälja loomist, rikastamist ja kaitsmist**. Selleks tagab Rahvusringhääling, et:

- uudistetoimetuse on valmis edastama ööpäevaringselt tähtsaid uudiseid;
- uudistetoimetusel on mobiilne tehnika ja sidevahendid otselülitusteks sündmuskohtadelt;
- uudistetoimetuse on rahvusvahelise uudistevahetuse süsteemi osa;
- välisuudiseid edastatakse järjepidevalt Brüsselist, New Yorgist ja Moskvast; täiendava rahastamise korral avame korrespondentipunktid ka Helsingis ja Berliinis;
- uudistesaadete on professionaalsed, nende kaudu jõuab Eesti inimesteni kvaliteetseim pilt Eestis ja maailmas toimuvast;
- eestikeelsete uudiste kõrval edastatakse igapäevaselt ka vene- ja viipekeelseid uudiseid.

Tegevused 2012:

- luuakse eeldused eri asupaikades tegutsevate uudistetoimetuste ruumiliseks ühendamiseks;
- poliitikasaadete toimetuse arendatakse organisatsiooniüleseks poliitikasaadete toimetuseks;
- luuakse ja uuakse eetrisse uued ühiskondlik-poliitiliste saadete formaadid;
- kasvab uudisajakirjanike tehniline võimekus monteerida uudismaterjali olenemata asukohast;
- laiendatakse mobiilsete korrespondentide võrku, luuakse tehniline võimekus paindlikult ja operatiivselt reageerida kõikjal Eestis toimuvale, soetatakse satelliidilingiga varustatud väike ülekandebuss.

²⁴ Eesti Rahvusringhäälingu seadus, §4

Tegevused 2013:

- avatakse rahaliste võimaluste olemasolul alaline korrespondendipunkt Helsingis;
- tehakse ettevalmistusi korrespondendipunkti avamiseks Berliinis.

Tegevused 2014:

- avatakse rahaliste võimaluste olemasolul korrespondendipunkt Berliinis;
- Rahvusringhääling arendab portaali valimised.err.ee avaliku debati keskkonnaks;
- uudistestuudiotest võetakse kasutusele automaatkaamerad,

Tegevused 2015:

- uudistetoimetuste töö lõplik ühendamine (raadiouudised, teleuudised, uudisportaalid), ühtse infosüsteemi ja tootmisplatvormi kujundamine.

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused aitavad kaasa demokraatliku riigikorralduse edenemisele

Rahvusringhääling peab avaliku mõtteruumi arendamisel oluliseks **luua uusi originaalseid saateformaate ühiskondlik-poliitilistel teemadel, mis arutlevad demokraatlike väärtuste, osalusdemokraatia, võimukandjate vastutuse ja kodaniku-aktiivsuse üle.** Selleks on Rahvusringhäälingu programmides eetris aktuaalsaadet ja väitlused, milles osalevad nii riiklike institutsioonide kui ka kodanikuühenduste esindajad ning kus kodanikupositsiooni väljendavaid inimesi kaasatakse aktiivselt nii allikatena kui ka arvajatena, hoolitsedes selle eest, et nende hulgas oleks ka naisi, vähemusrahvuste esindajaid ja noori. Saadete ja programmide juures arendatakse interaktiivseid arutelukeskkondi.

5.2 Eesti kultuur ja mälu

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused toetavad eesti keele ja kultuuri arengut

Rahvusringhääling jälgib **elavat kultuuriprotsessi Eestis, loob erinevatele vaataja- ja kuulajarühmadele võimalusi tunnetada eesti kultuuri pidevust ja tajuda uusi märke kultuuris.** Uurimuslikud ja arutlevad saated käsitlevad kaasaja kõrg- ja popkultuuri seoseid, vastandusi ning erinevaid tõlgendusi kultuurinähtustest ning –loojatest. Seda tegevust toetavad ka väikevormid ja saadete audiovisuaalne kül. Rahvusringhäälingu eetris ja veebis on kultuuriuudised ja regulaarsed nädalaülevaated Eesti kultuurielust. Selle kõrval on eetris ka maailmapilti avardavad ülevaated kultuurielust mujal maailmas.

Rahvusringhääling annab kultuuriprotsessi omapoolse aktiivse panuse, luues iseseisvaid audiovisuaalkunsti teoseid (filme, telerealandusi, kuuldemänge, kontserte jne) ning panustades tellijana või kaastootjana uute teoste loomisesse: mängu- ja dokumentaalfilmidesse koostöös Eesti Filmi Sihtasutuse ja Kultuurkapitaliga, algupärastesse kõrge kvaliteediga telesarjadesse eesti stsenaaristide, lavastajate, näitlejate ja teiste loomeinimeste osalusel, eriti aga eesti kultuuri tüvitekstide audiovisuaalsetesse salvestistesse. Samuti **vahendab Rahvusringhääling oma programmide ja muude sisutoodete kaudu Eesti autorite loomingut:** filme, sõna-, muusika- ja tantsuteatri etendusi, kontserte, muusikapalu, kirjanduslikke tekste, kujutava kunsti teoseid.

Rahvusringhäälingu programmides kasutatakse korrektset eesti keelt. Ajakirjanike ja saatejuhtide keelelisi oskusi treenitakse pidevalt. Regulaarselt edastatakse saateid eesti keelest ja selle murretest. Venekeelses Raadio 4-s on eesti keele tunnid.

Rahvusringhääling **vahendab kõiki meie kultuuri suursündmusi, ühendades rahvast nende publikuks üle kogu Eesti.**²⁵ Rahvusringhääling on Eestis toimuvate esinduslike teatri-, muusika- ja filmifestivalide meediapartner.

Rahvusringhäälingu ülesanne on **eestlaste osavõtul toimuvate ja rahvuslikku koosmeelt kujundavate rahvusvaheliste sündmuste** (rahvusvahelised koori- jm konkursid, sh “Eesti laul“) vahendamine kõrgprofessionaalsel tasemel.

Rahvusringhääling arendab vastutustundlikult ka populaarkultuuri erinevaid valdkondi nagu muusika ja kunst, käsitleb kaasaegse elustiiliga seotud teemasid ja toetab noori loomeinimesi.

Tegevused 2012:

- kultuurisaadete toimetuse arendatakse organisatsiooniüleseks kultuurisaadete toimetuseks.
- „Eesti film 100“ – Eesti filmide retrospektiivprogramm, taastatud filmide uuslinastused, uurimuslikud ülevaatesarjad, Johannes Pääsukese elust kõnelev koostööfilm;
- eelmise sajandi traagilistest sündmustest tõukuva draamasarja „Siber“ tootmine (sarja tootmiseks on vaja kaasata lisaraha);
- Eesti filmi suurkujude intervjuude salvestamine ja eetrisse andmine „Eesti film 100“ programmis;
- ETV1 eetrisse naaseb kooride võistlus „Laululahing“ ;
- toodetakse koostöös Kunstnike liiduga lühivormide tsükli „Üks pilt“;
- alustatakse noortele suunatud veebiseriaali tootmist koostöös Soome YLE TV-ga ja Hollandi televisiooniga EBU koostööprojekti raames (projekt mõeldud vähemalt viieaastasena).

Tegevused 2013:

- madalaeelarvelise mängufilmi tootmise taastamine (eeldaks 65 000 euro suurust lisaeraldust);
- salvestatakse 15 teatrietendust aastas;
- algab rahvuslikul tüviteksil põhineva telesarja ettevalmistamine, eeter 2017/2018;
- Giuseppe Verdi 200. sünniaastapäeva tähistamine Klassikaraadios, ETV1-s ja ETV2-s.
- pakutakse muusikasaateid allalaadimiseks;
- jätkub noortele suunatud veebiseriaali tootmist koostöös Soome YLE TV-ga ja Hollandi televisiooniga EBU koostööprojekti raames.

Tegevused 2014:

- XXVI laulu/XIX tantsupeo kajastamine (4.–6. juuli 2014).
- alustatakse uue, erinevaid rahvusgruppe lähendava ja ühiskonna sotsiaalset sidusust suurendava seriaali tootmist;
- esitajainfo täieliku esitamise tagamine ERRi infokeskkonnas, mis võimaldab edastada jooksvat infot eetris kõlava muusika kohta;

Tegevused 2015:

- eri programmide kultuuri käsitlevad tekstid on koondatud ühte kultuuriportaali. Portaali külastajail on võimalik koostada oma personaalne veebikülge (näiteks Minu Klassikaraadio);
- jätkub noortele suunatud veebiseriaali tootmist koostöös Soome YLE TV-ga ja Hollandi televisiooniga EBU koostööprojekti raames.

Muud tegevused:

- koostöös EBU-ga tähistatakse maailma muusikakultuuri suurkujude tähtpäevi;
- Rahvusringhääling levitab Eesti kultuuri ja ühiskonda tutvustavaid saateid ja meediateenuseid kogu maailmas Interneti vahendusel.
- toetatakse Eesti mängufilmide tootmist pikaajaliste õiguste eelostuga;

²⁵ 2012. aastal tähistatakse Eesti filmi 100-ndat juubelit Eesti filmi aastaga.

- korraldatakse üritusi avalikkusele (Aasta muusiku valimine, Klassikaraadio stuudiokontserdid, Raadio 2 aastahiti valimine, „Eesti laulu“ finaali jne);
- tõhustatakse organisatsioonisisest keeleseiret ja keelekoolitust;
- müügiosakond tiražeerib ise või koostöös huvitatud partneritega ja levitab erinevatel meediakandjatel ning uue meedia kanalites Rahvusringhäälingus toodetud eesti keelt ja kultuuri tutvustavate saadete paremiku;
- ETV1 näitab järjepidevalt igaõhtust üht kultuurisaate lühivormi;
- Klassikaraadio loob eksperimenteeriva iseloomuga saateid ja võtab osa ars acustica rahvusvahelistest projektidest.

Rahvusringhääling vahendab rahvast liitvaid olulisi spordi suursündmusi ja soovib säilitada ka pikemas perspektiivis tali- ja suveolümpiamängude, jalgpalli, kergejõustiku ja suusaalade tiitlivõistluste teleõigused. Rahvusringhääling hoiab ka tähtsamate spordialade teleõigusi kodumaal. Rahvusringhääling on valmis vastava tellimuse olemasolul tootma rahvusvahelist telepilti Eestis toimuvatelt suurvõistlustelt (näit iluuisutamise EM, murdmaasuusatamise MK-etapp, noorte ja juunioride suusaalade MM, kergejõustiku U23 EM, jalgpalli U19 tiitlivõistlused).

Muutused auditoriumi ootustes ja huvi erinevate spordialade vastu, mis on seotud ka Eesti talentide esilekerkimisega, sunnivad tegema perioodiliselt korrektiivse kajastatavate spordialade valikus. Lisaks tippspordile vahendab Rahvusringhääling olulisemaid rahvaspordiüritusi (Tartu suusamaraton) ja toodab või tellib võimalusel erinevate võistlussarjade erisaateid. Rahvusringhääling läheb kaasa sportlikke eluviise propageerivate sotsiaalkampaaniatega. Lähiaastatel suureneb tähelepanu noorte hulgas populaarsete spordialade kajastamisele. Rahvusringhääling jätkab ka 40-aastase ajaloo koordineeritud spordisarja „TV 10 olümpiastarti“ tootmist.

Tegevused 2012:

- Londoni suveolümpiamängude ülekanded televisioonis, raadios, Internetis ja mobiilplatvormidel;
- jalgpalli EM-finaalturniiri ülekanded televisioonis ja Internetis;
- jalgpalli U-19 EM finaalturniiri kajastamine Eestis;
- naiste tennise suurturniiride õiguste hankimine;
- Tartu suusamaratoni ülekanded.

Tegevused 2013:

- murdmaa- ja laskesuusatamise MM-võistluste kajastamine televisioonis, raadios, Internetis ja mobiilplatvormidel;
- kergejõustiku MM-võistluste kajastamine televisioonis, raadios, Internetis ja mobiilplatvormidel;
- Tartu suusamaratoni ülekanded.

Tegevused 2014:

- Sotši taliolümpiamängude kajastamine televisioonis, raadios, Internetis ja mobiilplatvormidel;
- jalgpalli MM-võistluste kajastamine televisioonis ja Internetis.

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused aitavad kaasa Eesti ajaloo ja kultuuri audiovisuaalsele jäädvustamisele

Riiklike tähtsündmuste vahendamise kõrval jäädvustatakse arhiivis säilitamiseks arvukalt silmapaistvamaid kunstiteoseid: teatrietendusi, interpretide stuudioesitusi ja avalikke muusikasündmusi, heliteoseid, filme, kuuldemänge. Raadioteater jätkab Eesti teatrihääle

kogumist. Raadio 2 pöörab erilist tähelepanu noorte muusikakultuurile. Raadio 4 annab välja oma saadete põhjal koostatud heliraamatu eesti ajaloost abivahendina vene õppekeele koolidele. ETV-s on teatrietenduste kõrval kavas ka olulisemate kontsertettekannete salvestamine varasemast suuremas mahus.

Rahvusringhäälingu kaudu ja kaasabil jõuab eesti kultuur ka Eestist välja. Rahvusringhääling osaleb oma projektide ja valmistoodanguga suurematel audiovisuaalturgudel (MIDEM), EBU koostööprojektides ja konkurssidel (Eurovisiooni ja Euroraadio üritused, rostrumid, New Talent), samuti muusikafestivalidel; otsib aktiivselt loomingulisi väliskontakte. Klassikaraadio pakub aastas 20 kontserti ja saadet teistele raadiojaamadele. ETV toodab aastas vähemalt ühe rahvusvahelise levipotentsiaaliga muusikasalvestise.

ETV1 ja ETV2 programmides moodustab vastutusrikka ja ajaliselt mahuka osa hankeprogramm. Viimaste aastate jooksul on hankeprogramm muutunud oluliselt sisukamaks ja valikutes täpsemaks, seda nii väärtfilmide kui ka dokumentaalfilmide osas. Hanke- ja tõlketoimetuse eesmärgid aastani 2015 on järgmised:

- hankida väärtfilmide, dokfilmide, loodussarjade, teadussarjade ja muu avalik-õiguslikule telejaamale sobiliku hankeprogrammi paremiku, eelkõige Euroopa päritoluga programmi;
- hankida meelelahutusliku programmi täiendamiseks USA telestuudio kvaliteetprogramme;
- jätkata laste anima- ja mängufilmide hankimist, eelistades Euroopa päritoluga programmi;
- pakkuda ajaloo huvilistele suunatud dokfilme ja dokumentaaldraamasid, globaalseid ühiskondlikke teemasid käsitlevaid saateid, erinevaid kultuure tutvustavat programmi ning keskkonnateemalisi filme;
- hankida Venemaa päritolu parimat toodangut;
- kindlustada Rahvusringhäälingule jätkuvalt Eesti mängufilmide, dokfilmide ja animafilmide paremiku näitamise õigused;
- hankida kõikidele hankesaadetele Interneti ja muu uue meedia õigused;
- minna üle Rahvusringhäälingusiselt hankematerjalide failipõhisele transpordile;
- korraldada ümber hanke- ja tõlketoimetuse töö selliselt, et hange ja tõlge moodustavad terviku.

5.3 Eesti kui elukeskkond

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused aitavad kaasa Eesti ühiskonna sotsiaalse sidususe kasvule

Rahvusringhäälingu saadetes ja võrgukülgedel edastatavad sõnumid ning hoiakud peavad toetama Eestis elavate inimeste üksteisemõistmist ja omavahelist sallivust. Rahvusringhääling pöörab erilist tähelepanu sellele, et tema kanalites oleksid kuuldavad eakate, erivajadustega inimeste, rahvusvähemuste, religioossete kogukondade, noorte ja laste hääled. Selleks on Rahvusringhäälingu programmides kavas saated erinevate sotsiaalsete rühmade esindajate ja arvamuslimidrite osavõtul, religioonisaated, saated eakatele, puuetega inimestele. Kuulmispuuetega inimesi silmas pidades arendab ETV eetrigraafikat, suurendab **vaegkuuljatele suunatud saadete mahtu ja pakub digitaaltelevisioonis valitavaid subtiitreid kuni 30% ulatuses programmist.**

Rahvusringhääling toetab kodanikuühiskonna toimimist, ärgitades arutelusid ja algatades kampaaniaid, mis elavdavad inimestes huvi näidata initsiatiivi oma lähema ümbruskonna edendamisel. Fookusesse tuuakse eeskätt elukeskkonna turvalisus, jätkusuutlikkus ja loodusesõbralikkus. Seda tehakse nii saadete kui ka muude audiovisuaalsõnumite abil.

Rahvusringhääling pöörab oma saadetes **tähelepanu erinevate põlvkondade elule ja suhetele.** Arvestades noorte meediakasutuse eripära, tehakse Rahvusringhäälingu saated ja programmid nooremale põlvkonnale kättesaadavaks uue meedia (internetiteleviioon, mobiiliteleviioon,

taskuhääling jms) kaudu, kaasatakse noori nendele mõeldud saadete ja muude teenuste kujundamisse, panustatakse interaktiivsusse.

Rahvusringhääling **soodustab Eestis elavate rahvusgruppide üksteisemõistmist**, tehes diskussioonisäateid ja olukirjeldusi, tutvustades rahvuste kultuuri ja tavasid, andes arvamusalaldusteks sõna rahvusrühmade esindajatele. Sellele on suunatud kogu Raadio 4 programm, kus on informatiivseid ja arutelusaateid sotsiaaltemadel, loodussaateid, kultuuri- ja haridussaateid.

Eesti inforuumi atraktiivsemaks muutmisel venekeelsele elanikkonnale tuleb senisest märksa rohkem **pakkuda operatiivset ja igapäevaelus vajalikku teavet elust Eestis ning võimalusi interaktiivseks aruteluks eluliste probleemide üle vene keeles**. Eriti puudutab see televisiooni ja venekeelset portaali. Rahvusringhääling loob rohkem võimalusi igapäevasele avalikus mõtteruumis oma emakeeles. ETV2-s planeeritakse toota ja edastada venekeelseid infosaateid parimal vaatamisajal, kakskeelseid debatte, igapäevaseriaali, spordiülekandeid nii eesti- kui ka venekeelse kommentaariga. Venekeelse saatevööndi ja muude sisutoodete arenduskava on järgmine:

Tegevused 2012:

- muudetakse ETV2-s venekeelsele auditooriumile suunatud saatevöönd kompaktsemaks ja nädalapäevi läbivalt ühtlasemaks;
- venekeelsele auditooriumile toodetakse Raadio4-s mängulis-harivad saated Eestimaa temadel;
- töötatakse välja Klassikaraadio venekeelne veebileht.

Tegevused 2013:

- käivitatakse iganädalane (nädalat kokku võtlev) venekeelne teleajakiri ja suurendatakse digitaalselt valitava tõlkega saadete mahtu. Venekeelse programmi kogumaht on 250 esmaesitustundi aastas;
- ETV2 programmis olevad saated on valdavalt varustatud valitavate venekeelsete subtiitritega ja programmi on täiendatud saadetega, kus teemad on valitud selliselt, et need oleksid südamelähedased ka vene keelt emakeelena kõnelevale auditooriumile;
- otsustatakse venekeelsete telesaadete edasise arendamise vajadus;
- töötatakse välja uus puuetega inimestele mõeldud saatesari ja antakse see ETV kanalitel eetrisse alates 2013. aasta sügisest.

Rahvusringhääling jälgib süstemaatiliselt, kuidas muutub elukeskkond kogu Eestis, aidates vältida piirkondlikku marginaliseerumist. Teravdatud tähelepanu ja sõltumatute asjatundjate analüüsi alla võetakse regionaalpoliitilised otsused, mis halvendavad inimeste toimetulekut, igapäevaelu kvaliteeti, sotsiaalseid ja kultuurilisi võimalusi. Rahvusringhääling peab Eesti ühiskonna sotsiaalse sidususe edendamise huvides väga oluliseks kujundada hoiakut **Eesti on elamisväärne igal pool**.

Tartu, Pärnu ja Narva stuudiote roll on aidata kaasa üle-eestilise kultuuri- ja vaimuelu kajastamisele ning pärimuskultuuri säilimisele. Selleks toodetakse uudiste kõrval ka tele- ja raadiosaateid, milles kajastatakse regionaalset elustiili ja mõttelaadi. Peale uudiste ja omasaadete tootmise on Tartu, Pärnu ja Narva stuudiod tugibaasiks kõigile toimetustele.

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused väärtustavad perekonnal põhinevat ühiskonnamudelit

Rahvusringhääling teadvustab ja toetab oma saadete ja muude tegevustega arusaama, et **tugev perekond ja rikas isiklik elu on Eesti tuleviku alus**. Töö ja pereelu ühitamine on praeguses

ühiskonnas üks suuremaid väljakutseid. Rahvusringhäälingu programmides on regulaarselt eetris perekonnasaated selle erinevates vormides: silmaringi ja haridust edendavad saated, saated lastekasvatusest, kodumajandusest, turvalistest ja tervislikest elustiilidest, ühisest vabast ajast, suhetest perekonnas ja põlvkondade vahel. Saadetel on interaktiivsed väljundid uues meedias.

Rahvusringhäälingu jaoks on tähtis pakkuda lastele sobivat programmi, sealhulgas luua ise kodumaiseid lastelavastusi, laulu- ja muusikasaateid (sh „Laulukarussell“).

ETV2-s, Vikerraadios ja Raadio 4-s on lastesaated eetris iga päev, ETV1-s nädalavahetusel.

Väga keeruliseks sihtrühmaks on teismelised noored, kelle huvid ja väärtushinnangud ei ole veel selgelt välja kujunenud. ERRi lavastuslike saadete ja haridussaadete toimetuste suureks väljakutseks on käsitleda just noorte probleeme ja kooliga seotud küsimusi. Samas pakuvad teismelistele huvi üldauditooriumile suunatud lavastuslikud saated, spordiülekanded ja meelelahutusliku sisuga formaadid. Noorteni jõudmine eeldab saadete turundust internetikeskkonnas sh sotsiaalmeedia pakutud võimalusi kasutades.

Tegevused 2012:

- ETV2-s jätkatakse lasteprogrammi (lavastused, anima- ja mängufilmid) näitamist iga argipäeva õhtul ja nädalavahetuse hommikul;
- jätkatakse noortele suunatud lavastusliku telesarja arendamist ja võimalusel alustatakse ka tootmist;
- laiendatakse haridusliku ja meelelahutusliku eesmärgiga anima-, mängu- ja dokfilmide hankimist ETV1/ETV2 lastevööndite sisustamiseks.
- teadus- ja haridusportaali teadus.err.ee juurde luuakse põhikooli ja gümnaasiumi õpilaste, aga ka õpetajate jaoks spetsiaalne õpikeskkond, kuhu koonduvad ERR-i parimad haridusliku sisuga tooted, aga ka spetsiaalselt loodud õpimaterjalid. Selles töös toetab ERR-i Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus (annavad meile valiku oma repositooriumis asuvatest õpetajate endi loodud õppematerjalidest). Lisaks õpikeskkonnale lisandub kevadiste eksamisessioonide ajal portaali nn superõpetaja konsultatsiooni rubriik.

Tegevused 2013:

- avardatakse lastele ja noortele mõeldud saadete valikut nii televisioonis kui ka raadios;
- valmistatakse ette uue säilitusväärtusega lavastusliku telesarja tootmine lastele;

Tegevused 2014:

- antakse eetrisse uus säilitusväärtusega lavastuslik telesari lastele;
- toodetakse praktilise kallakuga pereteemalisi saateid ja arendatakse vastavat veebikeskkonda;
- müügiosakond jätkab laste- ja persasaadete tiražeerimist ja levitamist müügiketides.

Tegevused 2015:

- lasteportaali meieoma.ee põhjal arendatakse välja täieformaadiline keskkond (programm), kus väikelastele pakutavale meelelahutusele kõrval pakutakse ka silmaringi avardavat ja põhikooli programmi omandamist toetavat sisu (koostöös teadusportaali õpikeskkonnaga).

ERHS: Rahvusringhäälingu programmid ja muud tegevused tagavad igaihele vabaks eneseteostuseks vajaliku informatsiooni saamise

Rahvusringhäälingu programmides toodetakse ja edastatakse saateid ning arendatakse veebilahendusi, mis **toetavad elukestva õppe põhimõtteid**, avardavad silmaringi, edendavad inimeste uuenduslikkust ja loovust, vahendavad uusimaid tõlgendusi humanitaar- ja loodusteaduslike avastuste kohta üldauditooriumile sobivas vormis. Üldteadmiste kõrval

pühendatakse programmides aega ka **igapäevaelus vajalikele teadmistele ja oskustele**. Toetatakse inimeste soovi käia ajaga kaasas ja omandada uusi oskusi, mida elu nõuab; teadvustatakse kaasaja maailma ja nüüdisühiskonna riske ja õpetatakse, kuidas nendega toime tulla. Tõstetakse kultuuri- ja muusikahariduslike saadete osakaalu. Arvestades meedia üha tihedamat põimumist inimeste igapäeva-eluga, arendatakse koos kõrgkoolidega **meediaalaseid teadmisi**.

Haridussaadete toimetuse otsib Haridus- ja Teadusministeeriumi kaasabil erinevaid koostööpartnereid oma tegevuste kavandamiseks ja läbiviimiseks. Niimoodi kasutatakse ühiselt ja tõhusalt riiklikke toetusprogrammide vahendeid. Sobivaks näiteks on siin elukestvat õpet (erinevad saated ETV-s, Vikerraadios, Raadio 4-s) ning teaduse populariseerimist kajastavad saated (planeeritud on väljundid kõigis olemasolevates Rahvusringhäälingu kanalites), aga ka õpetaja elukutset populariseerivad saated jne. Haridussaadete toimetuse suunab suure osa oma jõust ka uue meedia lahendustesse. Ennekõike õpikeskkonna loomisse ja arendamisse.

ERHS: Rahvusringhääling programmid ja muud tegevused aitavad kaasa Eesti majandusliku heaolu ja konkurentsivõime kasvule

Rahvusringhäälingu saadetes ja programmides, eriti ETV1-s, Vikerraadios ja Raadio 4-s on regulaarselt eetris Eesti majanduselu jälgivad ja analüüsivad saated, kommentaarid ja diskussioonid. Majandusvaldkonna käsitlemisel probleemsaadetes tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata Eesti majandust kujundavatele globaalsetele mõjuteguritele, eesmärgiga vähendada globaliseerumisest tulenevaid riske. Avalikkusele tuleb **teavitada maailma majandusgeograafilises pildis toimuvaid fundamentaalseid muutusi, mis mõjutavad Eesti ettevõtluse käekäiku ja inimeste heaolu**. Samuti tuleb käsitleda teravaid globaalprobleeme (energia, toiduvarud jne) ja edukaid lahendusi, mis teistes riikides neile probleemidele on leitud. Haridus- ja nõuandesaated peavad **avardama majandusalast mõtlemist üle Eesti piiride ja tuleviku suunas**, seda nii tehnoloogilises kui ka sotsiaalmajanduslikus võtmes. Ja mitte ainult makroökonomiliste, vaid inimesi otseselt puudutavate näitajate alusel.

Tegevused 2012:

- toodetakse majandussaated ETV1-s ja Vikerraadios.

Tegevused 2013:

- toodetakse raadiosaade, mis annab ülevaate Euroopa ja maailma päevateemadest, välisajakirjandusest avaldatust;
- luuakse eraldi keskkond olulisemate majandusnäitajate ning majandusanalüüsi esitamiseks.

Tegevused 2014:

- suurendatakse majandussaadete valikut ETV ja Vikerraadio programmides;
- luuakse nooremale vaatajaskonnale mõeldud ettevõtlust ja majandust tutvustav saateformaad.

ERHS: Rahvusringhääling programmid ja muud tegevused selgitavad looduskeskkonna säästliku kasutamise ja jätkusuutliku arendamise vajadust

Rahvusringhäälingu programmides on regulaarselt eetris erineva käsitluslaadiga saated loodusest ja keskkonnast: teleajakiri Eesti loodusest, loodusteemaline televiktoriin noortele, animafilmid lastele, dokumentaalfilmid kodumaistelt ja rahvusvahelistelt tootjatelt; raadiosaated looduse ja keskkonna teemadel, välisjaamadelt saadud materjalid.

Tegevused 2012:

- alustab saate „Osoon” võistluslik noortemäng keskkonna tundmise ja keskkonnas hakkama saamise peale;

Tegevused 2013:

- noorte loodussaated muudetakse regulaarseks, alustatakse nõuandesaateid või -rubriike keskkonناسäästlikust käitumisest.

Tegevused 2014:

- arendatakse välja uus raadiole ja televisioonile ühine saateformaad, mille nurgakivi on auditooriumi osalemine mitmeid saateid läbivatel konkurssidel ja teine kandev idee on vaataja ning kuulaja kaasamine elukeskkonda parandavatesse kampaaniatesse.

6. Muude valdkondade eesmärgid ja tegevused

6.1 Arendustegevused

6.1.1 Rahvusringhäälingu uus hoone „Ring-Hääl-Hing“

Uue ringhäälingumaja arendamine on järgus, mil 2011. aasta esimeses pooles valmib maja projekt põhiprojekti staadiumis, tööprojekti osas jätkub teatud eriosade projekteerimine. Põhiprojekti järgselt viiakse läbi ehitusmaksumuse kontrolleelarvestamine, tehakse vajadusel projekti täiendusi, misjärel valmistatakse ette kõik tarvilised dokumendid nii ehitushankeks kui ka ehituse, tehnoloogia ja sisustamise finantseerimiseks. Arendusmeeskond peab kindlustama kõikide toimingute tulemusliku teostamise, et täita põhieesmärk – minna uuest majast saadetega eetrisse 2015. aasta sügisest.

Tegevused 2012:

- aasta alguses jõutakse ehituslepinguni ja alustatakse ehitamist ning ehitatakse valmis hoone karp;
- viiakse lõpule hoone eriosade projekteerimine tööprojekti staadiumis;
- alustatakse olemasolevate kinnistute müüki;
- tootmistehnoloogia projekt on detailsel tasemel valmis, hangete plaan on loodud ning kooskõlastatud asjassepuutuvate isikute ja partneritega. Toimuvad esimesed vajalikud hanked koordineeritult maja ehitusprotsessiga

Tegevused 2013:

- tehakse viimased täiendused hoone ruumilahenduses;
- teostatakse sisekujundusprojekt;
- lõpetatakse hoone üldehitustööd ning alustatakse eritöödega;
- tehnoloogia osas jätkatakse hangetega
- viiakse lõpuni olemasolevate kinnistute müük;

Tegevused 2014:

- aasta esimeses pooles jõutakse lõpule eritöödega;
- uus hoone seatakse sügiseks sellisesse valmisolekusse, et saab alustada tootmistehnoloogia installatsioonitöödega
- viiakse läbi sisustuse hanked.
- hangitakse, tarnitakse, monteeritakse ja häälestatakse osa tootmistehnikast;

Tegevused 2015:

- jätkub tehnoloogiliste lahenduste installatsioon ning seadistamine;
- tarnitakse ja monteeritakse sisustus ning pärast seda viiakse läbi kolimine;
- uus hoone seatakse sellisesse valmisolekusse, et kõik programmid läheksid eetrisse sügishooajast.

6.1.2 Tehnoloogia

Rahvusringhäälingu tehniline areng on juhitud eesmärgist tagada tehniline kvaliteet üle toomise ning programmiväljastuse tehniliste ahelate terviklikult. Kõik hangitavad tehnilised lahendused on vastavuses kõrglahutusega (HD) televisiooni standarditest tulenevate nõudmistega.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga peetava diskussiooni käigus tuleb jõuda selleni, et HD-kvaliteedis programmide edastamine maapealse digilevi platvormil toimiks majanduslikult põhjendatud hinnakirja alusel ja oleks kulude seisukohalt jõukohane Rahvusringhäälingule ning teistele meediaorganisatsioonidele.

Esmajärjekorras luuakse valmisolek arhiiviväärtusega saadete tootmiseks ja säilitamiseks ning ajaloo seisukohalt oluliste sündmuste salvestamiseks kõrglahutusega televisiooni standardile vastavalt. Otseülekannete ja mobiilsete uudisreportaažide tegemiseks on juba hangitud uus HD-ülekandejaam, mitu kohverstuudiot ning mobiilsed salvestus-, montaaži- ja edastusseadmed.

Tehnoloogiline baas ning tootmismudel peavad toetama digitaalsete levikanalite (digitaalne televisioon, IPTV, Internet) rohkust ning olema suunatud nimetatud levikanalite maksimaalselt paindlikule kasutamisele (erinev videosuurus erinevates kanalites jne). Olulisel kohal on ka tehnoloogiliste arengusuundadega seotud pilootprojektide eestvedamine ning auditooriumi teavitamine valdkonna arengust Eestis.

Raadio ja helitöötuse poolel jätkub pidev riist- ja tarkvara uuendamine, et minna samuti lõplikult üle digitaalsetele tootmisele. Suuremate uuendustega, milleks võib lugeda analooghelipultide väljavahetamist koos uute tarkvaralahendustega, samaaegselt toimub väiksema võtmetechnika, tootmiseks vajaliku arvutustechnika ja muu tarvilise inventari pidev uuendamine.

Kõnealusel perioodil toimub Rahvusringhäälingu uue maja arendus, mistõttu johtub kogu tehnoloogiline areng eesmärgist varustada ja sisustada uus hoone võimalikult kaasaegse tehnoloogia ja tehnikaga vastavalt eelarvelistele võimalustele. Kõik uued arendustegevused toetuvad uue maja tehnoloogilistele valikutele.

Tegevused 2012:

- renoveeritakse televisiooni 1. ja 2. stuudio tehnika, misjärel saab teletootmine täies ulatuses toimuma 16:9 pildiformaadis
- Raadio 4 programmi väljastuskompleks varustatakse digitaalväljastuse seadmetega;
- Kasutusele võetakse helitöötlustarkvara Quick Edit Pro kõigis raadioprogrammides;
- täies mahus on käivitunud telekommunikatsiooni eriala tudengite praktika- ja koolitusprogramm, mille raames viiakse läbi loenguid ning õpikodasid tele- ja raadiotehnoloogiast. Rakendunud on aktiivne koostöö Tallinna Tehnikaülikooli, Eesti Infotehnoloogia Kolledži ja G. Otsa nim Tallinna Muusikakooliga;

Tegevused 2013:

- hangitakse mobiilne satelliidiühenduse maajaam, eesmärgiga suurendada teleuudiste operatiivsust. Maajaam võimaldab uudiseid eetrisse saata ka nendest piirkondadest, kus puuduvad paiksed telekommunikatsiooniliinid;
- hangitakse uus helisalvestus- ja ülekandejaam;
- analüüsitakse raadioprogrammide oma saatjatevõrgu väljaarendamise ja majandamise võimalusi. Tehnoloogilised arengud võimaldavad kasutada alternatiivset saatjatevõrku võrreldes täna kasutatavaga;

Tegevused 2014:

- ERR paralleel-edastab vähemalt ühte teleprogrammi HD- kvaliteedis eeldusel, et edastuskulud kaetakse partnerite poolt;

- ERR võimaldab omatoodangu ning digitaalse arhiivi täiel määral taasesitamist internetipõhiste rakenduste vahendusel, sh selle sidustamist sotsiaalsete võrgustike ning suhtluskeskkondadega;
- pilootprojektide raames toodetakse eksperimentaalselt kolmedimensioonilist (3D) kõrgresolutsiooniga telepilti;
- minnakse üle Radiomani uuele (EE v5.x) versioonile.

Tegevused 2015:

- püsiväärtusega saadete toomine toimub valdavalt HD-kvaliteedis;
- jätkatakse raadiosignaalide saatjatesse edastamise tehnoloogia ja tehnika uuendamist;
- jätkatakse teleprogrammide väljastuskeskuse laiendamist kolmanda ja neljanda teleprogrammi väljastusvõimaluste loomiseks;
- osaletakse aktiivselt EBU tehnikagruppide töös.
- koos uue maja valmimisega muutub raadioprogrammide tehniline keskus digitaalseks.

6.2 Haldus ja olemasolevadhooned

Haldustalituse strateegiline eesmärk aastatel 2012–2015 on jätkuvalt tagada koostöös teiste struktuuriüksustega Rahvusringhäälingu põhitegevusteks vajalikud tingimused tänastes hoonetes.

6.3 Organisatsioon

Organisatsiooni eduka toimimise aluseks on tugev organisatsioonikultuur, mis põhineb väärtustel. **Usaldusväarsus, sõltumatus, otsingulisus, avatus, professionaalsus ja tõhusus** on need väärtused, millele iga Rahvusringhäälingus töötav inimene toetub oma töös ja millest lähtuvalt teeb oma tööalased valikud.

Rahvusringhäälingu eduka toimimise tagavad võimalikult lihtne ja tõhus juhtimismudel, põhiprotsessidest lähtuv struktuur, mille keskmeks on sisutoimetused ning eesmärgipärane ja ladus töökorraldus. Tugiüksused peavad parimal moel toetama Rahvusringhäälingu põhiprotsessi.

Rahvusringhäälingu struktuur vajab pidevat analüüsimist ja kaasajastamist. Struktuur peab toetama kaasaegse meediaorganisatsiooni eesmärkide saavutamist, suurendama efektiivsust ja tagama dünaamilisuse.

Tihendatakse kontakte ülikoolide ja teadusasutustega, osaledes elektroonilise meedia uuringutes ja koolitusprogrammides.

Rahvusringhäälingu koduleheküljel tehakse kättesaadavaks olulisemad **tele-raadiomaastikku ja Rahvusringhäälingu tegevust kaardistavad uuringud**, aidates sellega kaasa Rahvusringhäälingu läbipaistvuse suurenemisele. Kodulehel on ka ajakirjanduseetika nõuniku alamleht, kus antakse ülevaade vaatajate-kuulajate ettepanekutest ja kaebustest Rahvusringhäälingu saadete kohta ning vaadeldakse, kuidas Rahvusringhääling peab kinni heast ajakirjandustavast.

Loominguliste ja tehniliste oskuste kõrval **arendatakse töötajate õigusteadlikkust** oma valdkonnas. Tagatakse **süsteemne elektrooniline dokumendihaldus**, mis hõlmab nii elektroonilist asjaajamist kui ka dokumentide arhiveerimist. Jätkatakse kantselei kui dokumendihalduse kompetentsikeskuse arendamist. Eesmärk on tagada turvaline, kiire ja Rahvusringhäälingu vajadustele vastav asjaajamiskeskond.

2013. aasta lõpuks on Rahvusringhäälingu raamatupidamine viidud üle täielikult elektroonsesse keskkonda, Rahvusringhäälingu erinevad finantsarvestusega haakuvad andmebaasid on täielikult ühildatud.

6.4 Personalitöö

Personalitöö keskendub töötajatele arenguvõimaluste ja turvalise töökeskkonna loomisele. Uue tööjõu leidmiseks kaasatakse praktikante kõrgkoolidest, luuakse mentorite süsteem. Rahvusringhäälingu personalipoliitika eesmärgiks on motiveeritud töötajad:

- kellele on arusaadavad töö tasustamise alused;
- kes hindavad arengu- ja enesetäiendamise võimalusi;
- kes väärtustavad kvaliteetset ja ohutut töökeskkonda;
- kelle jaoks on olulised meie-tunnet hoidvad ühistegevused.

Palgapoliitika jätkuvaks eesmärgiks on ühtlustada ERR-i erinevates üksustes sarnast tööd tegevate töötajate palgatasemed.

Varasema kogemuse põhjal võib öelda, et Rahvusringhääling on nii alustavale kui ka kvalifitseeritud tööjõule atraktiivne tööandja. Parema tööandja otsingutest tingitud tööjõu voolavus on olnud läbi aastate madal. Teadaolevalt on palga motiveeriv mõju suhteliselt lühiajaline, olulised on ka inspireeriv keskkond, huvitav ja vahelduv töö, meeldivad kolleegid jne. Kõike seda on Rahvusringhääling ja tema eelkäijad siiani pakkunud.

Ringhäälingu sisuliste ja tehniliste kompetentside kiire muutumine nõuab töötajate **järjepidevat täiendkoolitust ja kursisolekut muu maailma kogemustega.**

Kõigi töötajate arengu tagamiseks:

- osalevad töötajad regulaarselt erialastel koolitustel, läbides kahe aasta jooksul vähemalt ühe täienduskoolituse;
- toimub pidev eetris esinejate keelekasutuse monitooring.

Palgapoliitikat ja motivatsioonisüsteemi korrigeeritakse vastavalt muutuvale situatsioonile ja konkurentsile töötajaturul.

6.5 Sisekommunikatsioon

Rahvusringhäälingu sisekommunikatsiooni strateegiline eesmärk aastateks 2012–2015 on Rahvusringhäälingu töötajate hea informeeritus organisatsiooni ees seisvatest probleemidest, võimalustest ja eesmärkidest. Selleks:

- jätkatakse pidevat sisekommunikatsioonikanalite arendamist (intranet, siseleht, koosolekud, ühisüritused jms);
- viiakse regulaarselt läbi kommunikatsioonikliima ning infoliikumise rahulolu-uuringuid, jätkatakse töötajate kommunikatsioonialast nõustamist;
- jätkatakse sünergiaprojektidega tele- ja raadiotöötajate vahel.

Sisekommunikatsiooni abil kujundatakse Rahvusringhäälingu sisekliimat ja ühiseid väärtusi, kinnistatakse Rahvusringhäälingu identiteet, luuakse hea usalduskontakt ja pidev infovahetussüsteem juhtkonna ning töötajate vahel, mis aitab tõsta motivatsiooni ja suureneb lojaalsust Rahvusringhäälingus. **Professionaalne ja sümmeetriline sisekommunikatsioon on ka eduka väliskommunikatsiooni alus.**

Sisekommunikatsioonigrupi initsiatiivil toimub alates 2010. aastast Rahvusringhäälingus kord aastas üks tele- ja raadiotöötajate ühine sünergiaprojekt (näitena 2010. aasta juunis toimunud Rahvusringhäälingu töötajate tantsutrupi osalemine meeste tantsupeol Rakveres).

Sisekommunikatsioon tegeleb aktiivselt uue ringhäälinguhoone temaatikaga: hoone valmimise erinevate etappide kajastamine ja jälgimine; uude hoonesse kolimine; hoones paiknemine; uuest hoonest tuleneva töökorralduse selgitamine jne.

Oluline on ERRi välise kuvandi arendamine sisekommunikatsiooni toel. See hõlmab ka suhteid Eesti avalikkusega, oluliste teemade algatamist ühiskonnas ning ühiskondlike debattide arendamist.

6.6 Turundus

Rahvusringhäälingu turundustegevuse olulisim eesmärk on tagada organisatsiooni avatus ja läbipaistvus. Turundus annab avalikkusele infot Rahvusringhäälingu jooksvast tööst ja uutest algatustest, kannab hoolt organisatsiooni hea maine eest. Turundus tegutseb koos programmide juhtkondadega lähtuvalt saadete prioriteedist selle nimel, et kõik saated ja muud meediatooted ning Rahvusringhäälingu kõik väljundid saaksid võimalikult hea kajastuse ja tähelepanu kõikvõimalikes kanalites. Turundusosakond aitab programmidel, toimetustel, juhtkonnal, sisekommunikatsiooni osakonnal ja kõigil teistel kolleegidel oma tööd parimal viisil esitleda ja seeläbi ka väärtustada.

Turunduse põhifunktsioonid Rahvusringhäälingus on programmide ja saadete esitlemine ning reklaamimine, Rahvusringhäälingu korporatiivse imago väljatöötamine, elluviimine ja hoidmine, kvaliteetsed avalikkussuhted. Lähtuvalt Rahvusringhäälingu põhiväärtustest annab turundus informatsiooni Rahvusringhäälingu tegevustest õigeaegselt, läbimõeldult, viisakalt ja ausalt. **Iga organisatsiooni töötaja on turunduse saadik. Rahvusringhäälingu parim turundus on kvaliteetne sisu ja huvitav programm.**

Turundusosakond:

- kaardistab regulaarselt Rahvusringhäälingu tuntumaid kaubamärke;
- määratleb programmide eelseisvate hooegade turundusstrateegiad;
- jälgib Rahvusringhäälingu programmide kuvandeid ning koostöös programmidega tehakse ja täiendatakse tegevusplaani kuvandi suunamiseks turundus- ja kommunikatsioonitegevuse kaudu;
- pöörab tähelepanu uue meedia teemadele ning koostööle veebi strateegia loomisel ja elluviimisel;
- on kursis teiste riikide avalik-õigusliku turundustegevuse parimate praktikatega.

6.7 Uuringukeskus

2012. aastal jätkab uuringukeskus Rahvusringhäälingu tulemuslikkuse hindamise kriteeriumite väljaarendamist. Samuti jätkab uuringukeskus iga-aastaste küsitluste läbiviimist, kogumaks teavet Rahvusringhäälingu tegevust käsitlevate avalikkuse hoiakute ja hinnangute kohta. Uue suunana arendatakse ise või koostöös mõne ülikooliga välja laiaulatusliku meediauuringu põhimõtted ning sõnastatakse selle uuringu peamised eesmärgid.

Rahvusringhäälingu töötajad jätkavad üliõpilastööde juhendamist ning kontaktide tihendamist teiste riikide meediauurijatega (osalemine GEAR-is, SIS-i võrgustikus jms).

Rahvusringhäälingu uuringukeskus arendab välja nn *on-line* laboratooriumi, veebikesksete uuringulahenduste keskkonna, mis võimaldab saada operatiivset tagasisidet saatearendustele ja saadetele.

Uuringukeskus arendab välja vabatahtlike võrgustiku, kelle abil on võimalik läbi viia operatiivseid telefoniküsitlusi.

2012. aastaks on Rahvusringhäälingu uuringukeskus kaasatud toimetuskolleegiumisse väljaande juures, mis tegeleb avalikkuse kujunemist ning avalik-õigusliku meedia arengut markeerivate

akadeemiliste uurimuste avaldamisega (näiteks Eesti Akadeemilise Ajakirjandusseltsi aastaraamat).

6.8 Muuseum

Muuseumis säilitatakse ringhäälingutegevusega seotud esemeid: erinevaid seadmeid, saadete tootmisel kasutatud materjale, ka käsikirju ja uuringuid. Teadmata vaataja suhtumise kujunemist ja muutumist, ei ole võimalik mõista ringhäälingu minevikku ega tulevikku. Siin ei piisa üksnes auditooriumi teaduslikust uurimisest ega teleprogrammide sisu analüüsist, on vaja jäädvustada ringhäälinguvaldkonnas arenenud arusaamad, hinnangud ja soovid ka intellektuaalsel, emotsionaalsel tasandil nii kirjasõnas, helis kui ka pildis.

Muuseum arendab kogude digitaalse sirvimise ja interaktiivseid ajalookäsitluste lugemise uusi vorme, pakkudes ka tele- ja raadiotegijate mälestusi.

Eesti Rahvusringhäälingu muuseumi nukutuba on koht, kus tutvustatakse nukuteatrit kui žanri, televisiooni arengulugu ja lastesõbralike nukulavastuste ajalugu. See on Rahvusringhäälingu muuseumi pedagoogilise tegevuse üks eesmärk õpilasekursioonide läbiviimisel.

Rahvusringhääling toetab Türi asuva Ringhäälingumuuseumi tegevust.

7. Rahastamisvajadused

Rahvusringhäälingu tegevuse rahastamine toimub põhiliselt riigieelarvest eraldatava ressursi arvel. See omakorda jaguneb kaheks – sihtotstarbelised eraldised jooksvateks kuludeks (riigieelarve art. 4500) ja sihtotstarbelised eraldised investeringuteks (art. 4502). Peale selle on välja kujunenud praktika, kus piiratud sihtgrupile või väga konkreetset sotsiaalset sõnumit sisaldavaid saateid, aga ka suurte ülekandekuludega spordi jm. suursündmuste ülekandeid on täiendavalt finantseeritud sihtotstarbeliste projektitoetustega. Sihtotstarbelise toetuse maksjaks on ministriumid, avalikud fondid ja ka spordialaliidud. Üksikute investeringuprojektide rahastamise on võimalik kaasata vahendeid EL-i abiprogrammidest. Rahvusringhäälingu tulubaasis moodustab neljanda komponendi teenuste (tehnilised teenused, ruumide rent) ja omatoodete (DVD-d, CD-d) müügist saadav tulu.

Ajalugu on näidanud, et Rahvusringhäälingu (ja tema eelkäijate ER-i ning ETV) rahastamine riigieelarvest on tegelikkuses alati kujunenud väiksemaks kui arengukavades ja muudes tulevikku suunatud tegevuskavades planeeritud (vt joonis 1). Selles ei ole ju kokkuvõttes midagi imestamisväärset, sihid peavadki olema pisut suuremad, kui see, mida realselt on võimalik teostada. Paraku on selle tulemusena mitmed arengukavades seatud eesmärgid jäänud täitmata või ajas oluliselt nihkunud. Ka suurendab eesmärkidele mittevastav riigieelarveline finantseerimine Rahvusringhäälingu eelkirjeldatud projektitoetustele tugineva programmi osakaalu, mis on olemuslikult vastuolus sõltumatus ja usaldusväarsuse eesmärkidega.

Tähelepanu väärrib fakt, et perioodil 1992–2011 on avalik-õigusliku ringhäälingu osakaal Eesti riigieelarve kulude struktuuris kahanenud üle kahe korra, moodustades 2010. aastal ca 0,42% riigieelarve kuludest. Osakaalu ajutine kasv 2002 aastal on seotud reklaami väljaviimisest tingitud omatulude vähenemise kompenseerimise ühekordse mõjuga, mis aga ei muutnud langustrendi. Langustrendi mõningast pidurdumist võib täheldada alles alates 2008. aastast. Sama trendi (väljendub eriti tugevalt majanduskasvu perioodidel) näitab ka kogutulude suhe Eesti sisemajanduse koguprodukti, mis on 2010 aastal 0,20%.

Võrreldes eelmise arengukavaga on tabelis 1 toodud finantsvajaduste prognoos koostatud mõnevõrra suurema kasvuga (5% aastas).

Olukorras, kus inflatsioon Eestis on ületanud 5% piiri ja ERR töötajate palgad on 2011. aastal külmutatud tasemel 2009. aasta tase miinus 10%, on esimeseks prioriteediks palkade taastamine vähemalt 2009. aasta tasemel, mis on 5% eelarvekasvu juures võimalik kahe aasta jooksul.

Inflatsioon mõjutab ERR otsustest sõltumatult ka hankijatele makstavaid summasid – olulisematena saatjakulud, sidekulud, elektri- ja soojusenergia.

Elektroonilise meedia tootjana on ERR väga sõltuv tehnoloogiast ning tehnoloogilise baasi jätkusuutlikuna hoidmiseks peab tehnoloogiasse re-investeerima kogu põhivarade amortisatsioonieraldise. Täna kulub osa sellest programmide tootmiseks jt. tegevuskuludeks. Teiseks prioriteetseks eesmärgiks on seega amortisatsioonieraldiste re-investeeringisvõime taastamine, milleks tuleb aastatel 2013-2015 tegevuskulude kasv hoida ca 1% võrra madalam riigieelarvelise toetuse kasvust.

Ka planeeritud 5%-lise finantseerimise kasvu raamides on Rahvusringhäälingu eelarve väga pingeline, kuna võrreldes perioodiga 1992-2008 toodab ja edastab ERR täiendavalt teist teleprogrammi, mille rahastamiseks ei ole eraldatud lisavahendeid, samuti ei ole inglise- ja venekeelsete infoportaalide tootmine eelarvelise baasfinantseerimisega kaetud.

Kokkuvõttes tähendab see, et nendes raamides, ilma täiendava eelarvelise või sihtotstarbelise rahastamiseta, on võimatu igasuguste suuremate uute algatuste elluviimine (nt täiendavad korrespondendid välisriikides, kestva väärtusega kodumaiste lavastuslike sarjade tootmine, kolmas, HD pilti edastav teleprogramm).

Tabel 1. Rahvusringhäälingu eelarveprojektsioon ja finantseerimisvajadused aastateks 2012–2015 (tuhandetes eurodes).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KULUD						
Programmitootmine	16 860	15 565	16 664	17 010	18 011	18 411
Tugiüksused	1 207	1 303	1 369	1 423	1 480	1 540
Tehnika- ja infrastruktuuri kulud	7 926	7 483	7 543	7 723	7 954	8 233
Juhtimis- ja üldkulud	1 534	1 485	1 559	1 622	1 686	1 754
Investeeringutega seotud kulud	404	947	1 234	1 396	1 570	4 255
Ringhäälingumaja arenduskulud + amortisatsioon	324	307	2 700	5 959	3 661	2 796
Müüdavate hoonete jääkmaksumus kuluks			6 070	6 070	0	0
KULUD KOKKU	28 254	27 090	37 139	41 204	34 362	36 988
TULUD						
Tegevuskuludeks riigieelarvest	22 452	22 452	23 575	24 754	25 991	27 291
Investeeringuteks riigieelarvest	639	1 917	2 000	2 100	2 205	2 315
Ringhäälingumaja arenduseks riigieelarvest	1 278	959	2 000	2 100	2 205	2 315
Muud sihtfinantseeringud	1 296	1 023	1 394	1 130	1 495	1 235
Teenuste ja toodete müük jt. omatulud	2 957	1 702	1 787	1 859	1 933	2 010
Hoonete müügitulu			12 750	12 750		
TULUD KOKKU	28 623	28 053	43 506	44 692	33 829	35 166
TULEM	369	963	6 367	3 488	-533	-1 822
INVESTEERINGUD						9 907
Tehnoloogia (põhivara)	646	973	1 852	2 094	2 355	2 633
Uue hoone stuudiote valguslaed (põhivara)						12 500
Investeeringutega seotud kulud (käibemaks, väikevahendid)	404	947	1 234	1 396	1 570	4 255
Amortisatsioon (tegevuskuludes)	2 462	2 301	2 102	2 064	2 069	2 112
Tehnoloogia finantseerimiskulud (intress, lepingutasu)				0	0	0
Ringhäälingumaja kapitaliseeritavad kulud (põhivara)	954	652	12 050	26 768	9 470	0
Ringhäälingumaja arenduskulud / amortisatsioon	324	307	2 700	5 432	2 180	1 412
Ringhäälingumaja finantseerimiskulud (intress, lepingutasu)				527	1 480	1 383
FINANTSEERIMISTEHINGUD						
Varasemad kohustused	-1 096	-878	-637	-637	-637	-637
Stuudiote valguslagede finantseerimistehing						15 000
Ringhäälingumaja finantseerimistehingud	0	0		17 877	10 925	-932
Kokku	-1 096	-878	-637	17 240	10 288	13 431

On oluline märkida, et arengukavas on kirjeldatud mitmeid avalikke teenuseid või nende osi, mille järele on suur vajadus ja Rahvusringhääling on valmis neid kirjeldatud kujul pakkuma, aga mis eeldavad täiendavat riigieelarvelist eraldist või sihtfinantseerimist.

ERRi eelarve kasvamisel on lisavahendite kasutamise prioriteetid järgmised (esimesed kaks sisalduvad arengukava finantsprojektsioonis):

- ERRi töötajate palkade taastamine (eeldatav kulu 1,5 miljonit eurot);
- amortisatsioonieraldiste vabastamine tegevuskulude katmisest ja nende suunamine tehnoloogiainvesteeringuteks (umbes 1,5 miljonit eurot);

-
- ETV2 arendamine täismahuliseks teleprogrammiks (kulu umbes 1,5 miljonit eurot);
 - riigieelarveväliste vahendite kasutamise vähendamine programmi tootmisel;
 - lavastuslike sarjade tootmine, sealhulgas kõrge kultuurilise väärtusega sarjad ja filmid ning tüvitekstide põhjal programmi loomine;

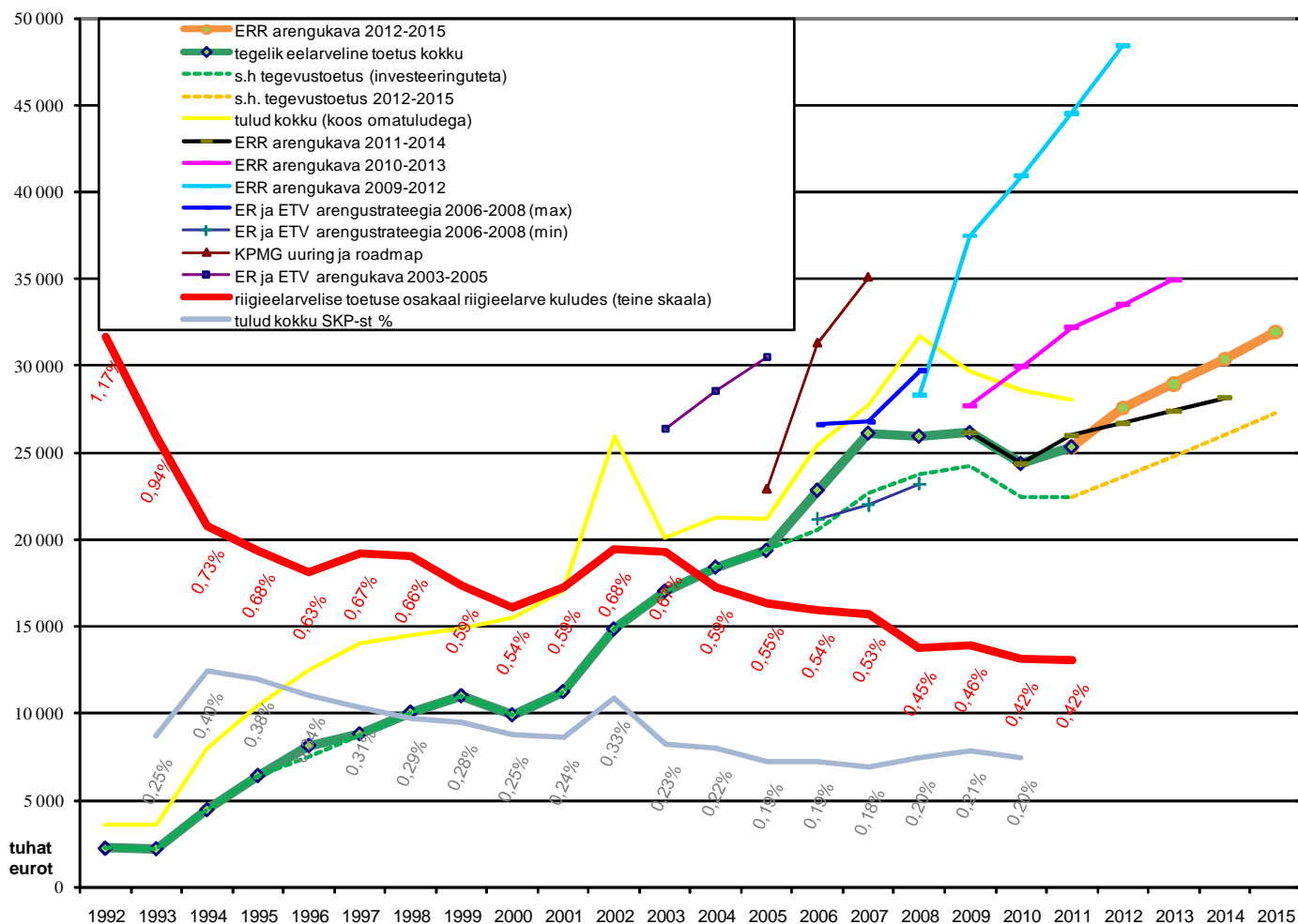
Sihtotstarbeliste eraldiste osas investeeringuteks näeb arengukava ette nende mahu tõstmise 4 mln euronit aastas, millest pool ehk 2 mln tuleb investeerida tehnoloogiasse ja teine pool kasutada ERR uue hoone arenduse finantseerimiseks. Finantseeringute tase 2011. aastal uue hoone rahastamiseks (959 tuhat eurot) ei kata projekti pikaajalise rahastamise (20-25 aastat) vajadusi võimaldades vaid viia projekti ehitushanke valmiduseni.

Ringhäälingumaja arenduse osas on siiani kaalumisel kaks alternatiivset lähenemist. Tabelis 1. kirjeldatud variandis on ehitushanke läbiviijaks ning ehituse rahastamise korraldajaks Rahvusringhäälingu asepresident. Finantseerimiseks kasutatakse seniste hoonete müümisest saadavaid tulusid ja ca 20-aastase tähtajaga laenu arvestusliku intressitasemega kuni 5%. Pikaajalist laenu on plaanis kasutada ka uue hoonega kohtkindlalt seotud ning vähemalt 20-aastase kasutusega telestuudiote valguslagede ehituse finantseerimiseks (kulu koos käibemaksuga ca 15 mln eurot). Alternatiivseks stsenaariumiks on hoonestusõiguse andmisel ja pikaajalisel rendilepingul baseeruv PPP lahendus, mis suurendaks kulusid küll partneri kasumimarginaali jagu, aga võimaldaks samas kokkuhoidu ehitushinnas, eelkõige käibemaksukulu hajutamise läbi pikema perioodi peale. Riigieelarvet tervikuna silmas pidades on käibemaksu kokkuhoid aga näiline ja lahendus ise mõnevõrra vähem läbipaistev. Samas kompetentse partnerfirma kaasamine võib muuta arendusprotsessi kiiremaks ning maandada sellega seotud riske.

Rahvusringhäälingu pikaajalise finantseerimisvajaduse seisukohast on alternatiivid ligilähedaselt samaväärsed. Põhiliseks erinevuseks on pikaajaline tulemi prognoos (2016-2032), mis oma arenduse variandis püsib nulli läheduses kogu tagasimakseperioodi vältel, PPP lahenduse puhul aga näitab regulaarset aastast kahjumit (hoone amortisatsiooni ja PPP makse erinevuse võrra) ning seejärel ühekordset suurt kasumit projekti lõppemisel, kui hoone tuleb taas ERR omandisse.

Eesmärgiks on jõuda arengutee valikus selgusele 2011 aasta kevadeks ning saavutada vastavate finantsvajaduste ja eelarvetasakaalu mõjude arvestamine riigi eelarvestrateegias aastateks 2012-2015.

Ringhäälingumaja puudutav osa arengukava finantsplaanist ei ole otseselt seotud põhitegevust puudutavate arengutega, kuid selle valmimise edasilükkumisel tuleb arvestada kasvavate kulutuste ja investeeringutega olemasolevate hoonete pikemaajaliseks käigushoidmiseks.

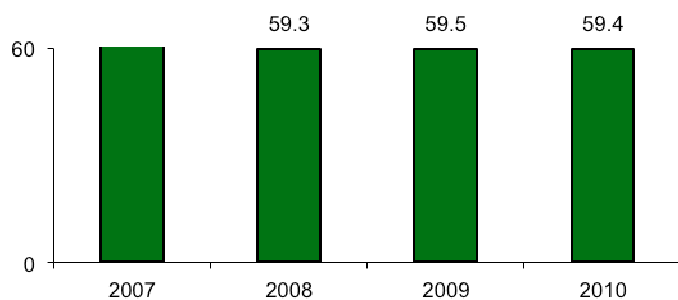
Joonis 1. Avalik-õigusliku ringhäälingu riigieelarvelise toetuse suurus aastatel 1992-2015, sh erinevates arenguplaanides. Eelarvelise toetuse osakaal riigieelarve kuludes ning ERR kogutulude suhe sisemajanduse koguprodukti.

8. Rahvusringhäälingu tulemuslikkuse hindamine

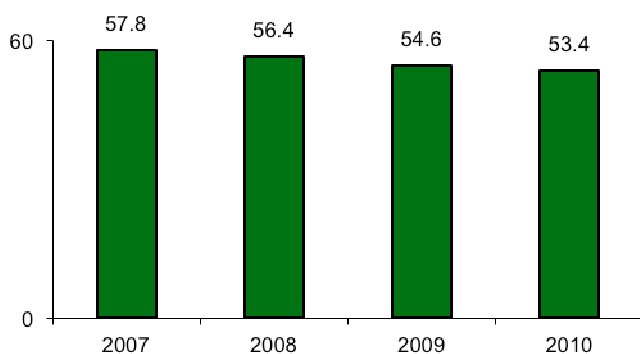
Tulemuslikkuse hindamist alustas Rahvusringhääling 2007. aastal. Hindamise meetodikat on pidevalt täiustatud ja 2010. aastal jätkati nõ 5-astmelise indikaatorite mudeli juurutamist. Suurima arendusena töötati 2010. aastal välja raadioprogrammide sisumonitoringu süsteem.

8.1 Rahvusringhäälingu mõjuväli ehk kontakt avalikkusega

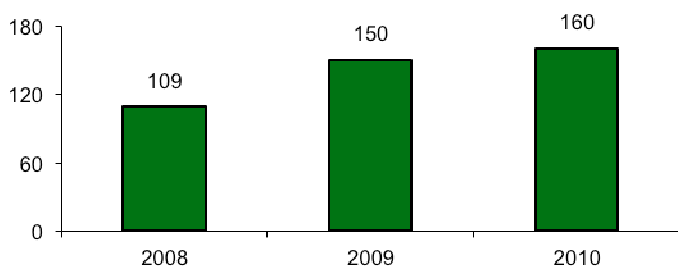
Rahvusringhääling viib koostöös uuringufirmadega läbi iga-aastase meediauuringu, et koguda teavet selle kohta, milliste Rahvusringhäälingu tele- ja raadioprogrammidega ning ka veebiteenustega on Eesti elanikkond nädala jooksul kontaktis. 2010. aastal viis selle uuringu Rahvusringhäälingu tellimisel läbi uuringufirma Turu-uuringute AS. Uuringu lühiraport on avaldatud Rahvusringhäälingu kodulehel www.err.ee. Lisaks sellele tellib Rahvusringhääling regulaarselt TNS-ilt EMOR päeviku- ja mõõdiku-uuringuid, mis annavad pideva ülevaate meie mõjuvälja ulatusest ja selle muutustest. Lühülevaate kontaktide arengust annavad joonised 2, 3 ja 4.

Joonis 2: Osakaal 4-aastastest ja vanematest Eesti elanikest, kes vaatab nädalas vähemalt ühte ERRi teleprogrammi (%)

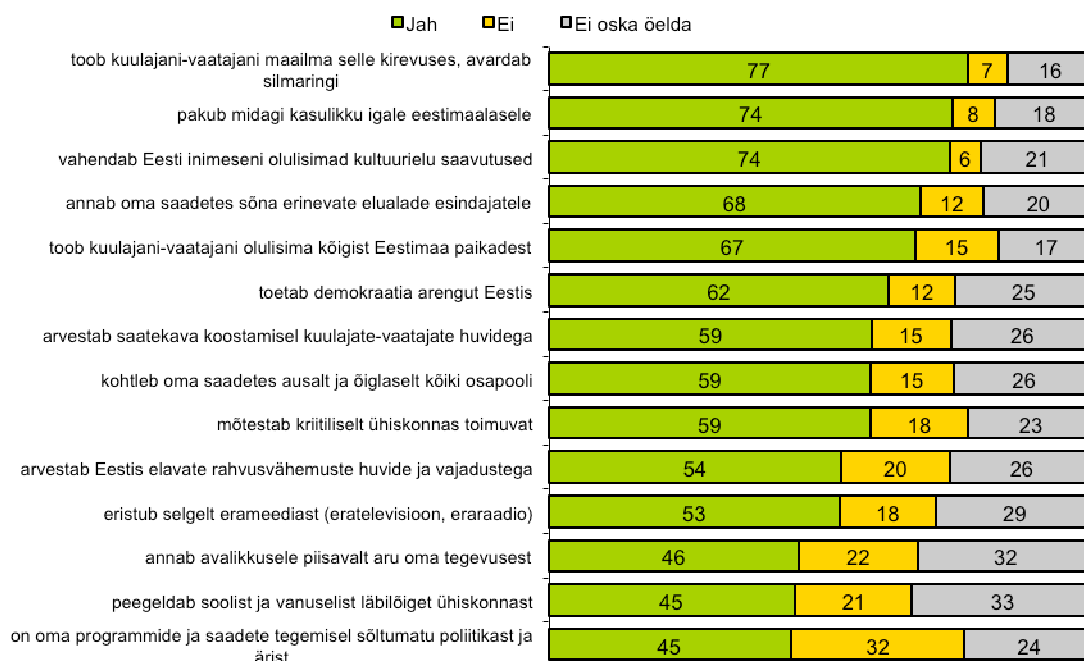
Joonis 3: Osakaal 12-74-aastastest Eesti elanikest, kes kuulab nädalas vähemalt ühte ERRi raadioprogrammi (%)

Joonis 4: ERRi kodulehtede külastajate arv nädalas (tuhandetes, *unique visitors*)

8.2 Avalikkuse hinnang Rahvusringhäälingu tegevusele

2007. aastast viib Rahvusringhääling koostöös uuringufirmadega läbi iga-aastast elanikkonna meediateemalist küsitlust, saamaks tagasisidet Rahvusringhäälingu tegevusele. Uuring hindab Rahvusringhäälingu usaldusväärsust ja elanikkonna rahulolu Rahvusringhäälingu tegevusega. 2010. aastal viis selle uuringu Rahvusringhäälingu tellimisel läbi uuringufirma Turu-uuringute AS. Uuringu raport on avaldatud Rahvusringhäälingu kodulehel www.err.ee, kokkuvõtlik ülevaade avalikkuse hinnangust on toodud joonisel 5.

Joonis 5. Avalikkuse hinnang Rahvusringhäälingu tegevusele

8.3 Rahvusringhäälingu tele- ja raadioprogrammide mitmekesisus

Rahvusringhääling teostab jooksvat monitooringut teleprogrammide mitmekesisuse kohta, kasutades selleks TV sisuhaldusprogrammi Kriimsilm. 2009. aastal asuti sarnase monitooringusüsteemi sisseviimist raadioprogrammide kaardistamiseks. Radiomanil põhinev raadioprogrammide monitooringu süsteem valmib 2011. aasta jooksul. Mõningase ülevaate teleprogrammide mitmekesisusest ja nende arengutest annab tabelis 2 esitatud mahuplaan.

Tabel 2. Mahuplaan

	2011 eesmärk				2010 tegelik				2009 tegelik			
	ETV		ETV2		ETV		ETV2		ETV		ETV2	
Uudistesaadet	435	5%	173	2%	449	5,1%	166	1,9%	443	5,1%	143	1,6%
ERR uudised (portaali uudised tekstina)	2000	22,8%	4813	55%	2054	23,4%	4621	53,3%	2115	24%	5993	68%
Informatiivsed ja ühiskonnaelu saated	607	7%	200	2,3%	535	6%	314	3,6%	555	6,3%	182	2,1%
Elusaated	876	10%	617	7%	661	10%	480	5,5%	770	8,7%	280	3%
Kultuuri-, haridus-, teadus- ja religioonisaated	705	8%	400	4,6%	578	6,6%	664	7,6%	572	6,5%	325	3,7%
Infoteinment	994	11,3%	130	1,5%	1083	12,3%	64	0,7%	1003	11%	46	0,5%
Sport	350	4,2%	161	1,8%	581	6,6%	248	3%	358	4,1%	131	1,5%
Muusikaesitused	252	3%	157	2%	267	3%	347	2%	287	3%	302	3%
Meelelahutussaated	375	4%	155	2%	487	6%	142	2%	404	4,6%	159	1,8%
Lavastuslikud saated	1874	21%	1790	20%	1813	21%	1574	18%	1971	23%	1121	13%

Promo, rakendus ja sotsiaalreklaam	294	3,3%	160	1,8%	246	3%	140	2%	278	3,2%	127	1,4%
Reserv, sponsorteave	4	>0%	4	>0%	1	>0%	2	>0%	4	>0%	1	>0%
Kokku	8760	100%	8760	100%	8760	100%	8760	100%	8760	100%	8760	100%

8.4 Raadio- ja teleprogrammide eristumine

Ühe komponendina kasutab Rahvusringhääling raadio- ja teleprogrammide eristumise analüüsiks auditooriumi tagasidet, mida pakub iga-aastane elanikkonna meediateemaline küsitlus. Küsitluses palutakse vastajail võrdlevalt hinnata olulisemaid Eesti tele- ja raadioprogramme. Teise võimalusena kasutab Rahvusringhääling teleprogrammide eristumise kaardistamiseks AS-i EMOR poolt pakutava telemöödikuuringu sisuklassifikaatoreid ja telekavadepõhist sisuanalüüsi. Raadioprogrammide hindamiseks on süsteem välja arendamata. Mõningase ülevaate teleprogrammide eristumisest annavad tabelid 3 ja 4. Tabelist 3 nähtub, et Rahvusringhäälingu programmides on oluliselt rohkem tõsielusaateid kui erakanalitel ja lavastuslike saadete osakaal (ennekõike filmid) on oluliselt väiksem.

Tabel 3: Programmistruktuur (maht kogu programmist, %)

	ETV	ETV2	Kanal2	Kanal 11	TV3	TV6
Lavastuslikud saated (<i>fiction</i>)	27	24	73	55	82	57
Tõsielusaated (<i>non-fiction</i>)	46	19	24	34	15	11
Muusika, tants	3	2	2	3	2	3
Tekstiuudised (uudised.err.ee TV ekraanil)	23	53	0	5	0	28
Muu (promo, otsepakkumine jms)	1	0	0	3	1	2

Tabelist 4 nähtub, et kodumaise teletoodangu mahu poolest eristub avalik-õiguslik ringhääling märkimisväärselt eraringhäälingust. Kui ETVs ja ETV2s moodustab eestimaine teletoodang üle 70% programmi mahust, siis erakanalite puhul jääb see alla 30%.

Tabel 4: Eesti- ja välismaise päritoluga programmi osakaal (% programmi mahust)

	ETV	ETV2	Kanal2	Kanal 11	TV3	TV6
Eesti	70,5	70,7	29,8	11,4	22,1	5,5
Välismaa	29,5	29,3	70,2	88,6	77,9	94,5
USA	3,2	6,1	29,9	36,8	45,4	56,4
Inglise	14,2	10,5	1,4	20,9	2,7	4,7
Prantsuse	4	5,3	0,4	6,7	0,9	0
Saksamaa	1	1,5	11,7	12,4	11,7	10,6
Austraalia	0,2	0,2	10,5	4	1	0,5
Muu, koostöosaated	6,9	5,7	16,3	7,8	16,2	22,3

8.5 Ekspert hinnangud Rahvusringhäälingu tegevusele

2010. aastal viis Rahvusringhääling koostöös uuringufirmaga Saar Poll läbi rühmaintervjuid, kogumaks ekspert hinnanguid Rahvusringhäälingu tegevusele. Rühmaintervjuides käsitleti järgmisi teemasid: Spordi kajastamine ERRi programmides, ERR avaliku huvi kaitsjana ja ERRi positsioon vene rahvusest meediatarbijate hulgas.

Ekspertarvamus tervikuna on toodud arengukava lisas, lühikokkuvõtte sellest on järgmine:

Spordiprogramm ERRis. ERR spordi uudistel peaks senisega võrreldes olema selgem struktuur ning uudiste väärtustamise põhimõtted. Prioriteediks peaksid olema Eesti uudised (Eesti sportlased maailmas + nende võitlused Eestis). Spordi teema ei tohiks olla ainult uudistesaadete pärusmaa, vaid kajastustel peaks olema oma koht ka teist tüüpi saadetes. Kaaluda võiks nädalat kokku võtva analüütilise spordisaate loomist, samuti tasub katsetada vaheldusrikkamaid ajakirjanduslikke vormivõtteid spordisündmuste kajastamisel (nt reportaažid, olemuslood, portreed uudistesaadetes jms).

ERR avaliku huvi kaitsjana. ERR on suhteliselt hästi toime tulnud oma avalik-õigusliku rolliga Eesti meediamaastikul ja viimaste aastate jooksul on programme kenasti välja arendatud. ETV ja ETV 2 täiendavad teineteist kenasti. Kriitilisemalt tuleb suhtuda järgmistesse probleemidesse:

- 1) Teatud sihtgrupid ei ole korralikult kaetud, eelkõige noored ja mitte-eestlased. Teematiliselt on nõrgalt esindatud maaelu ning regionaalne katvus on ebahütlane.
- 2) Programmipoliitika liigne sõltuvus fondidest ja sihtasutuste rahastamisest. See loob aluse projektipõhiseks programmipoliitikaks, mis aga ei teeni avalikke püsihuve.
- 3) ERR kasutab liiga vähesel määral ära digiteleviseiooni võimalusi (eelkõige erinevates keeltes subtiitrite pakkumine). Erinevad tele- ja raadioprogrammid ning online-võimalused on veel liiga vähe integreeritud, üksteist toetavad.
- 4) Kohati on probleemiks käsitluste ühekülgsus: antakse eetrisse vaid ühe poole seisukohad ilma teise osalise arvamuste esitamiseta. Väide, et päeva jooksul pakutakse ka teise poole arvamust ja et uudiseid toodetakse pidevalt, ei ole piisav argument. Kuulaja-vaataja peab saama korraga kogu info.

Positsioon vene rahvustest elanikkonna hulgas. Venekeelse meediatarbija menüü ei ole Eesti meedia kontekstis väga selgelt välja kujunenud. Kokkupuuteid on, kuid need on juhuslikku laadi. Peamiseks kanaliks on Raadio 4. Eesti televisioonist jälgitakse kõige sagedamini AK-uudiseid; ETV 2 iseseisva kanalina ei ole selles sihtrühmas kinnistunud. Päris kindlasti ei saa väita, et ollakse täielikult vene meedia mõju all. Kuigi vanema põlvkonna hulgas on inimesi, kes suhtuvad eelarvamusega Eesti kanalitest tuleva info suhtes, on palju neid, kes tunnevad puudust infost, mis selgitaks neile Eesti elu. Valitseb sügav veendumus, et eesti keeles ja vene keeles edastatav informatsioon peavad olema identsed. Tõenäoliselt on sellise hoiak tekkinud pika aja vältel ja tulemuseks on venelastes sündinud arvamus, et Eesti meedia ei kõnele nendega ausalt, et infot varjatakse, pakutakse teise rõhuasetusega ning teatud asjadest mitte kõnelevat infot. Suurim vajadus on sotsiaalpoliitilise info, aga ka kvaliteetse meelelahutuse järele. Subtiitrid eelistatakse igal juhul dubleerimisele, sest nii säilib ka keeleõppe võimalus.

9. Kokkuvõtte

Regulaarselt uuenev arengukava on oluline strateegiline dokument, mille alusel Rahvusringhääling korraldab oma tegevust. Käesolev arengukava annab ülevaate Rahvusringhäälingu plaanidest, mille täitmine jääb vahemikku 2012-2015.

Arengukavas on läbivalt rõhutatud, et ka digitaalajastul on avalik-õiguslikul ringhäälingul jätkuv ja varasemast veelgi mahukam ülesanne avaliku mõtteruumi hoidmisel ning arendamisel ja

selleks tuleb üldist huvi pakkuv ja kvaliteetne meediasisu teha üldkättesaadavaks kõigil üldlevinud tehnilistel platvormidel.

Esmakordselt on arengukavas viidatud sellele, et Rahvusringhääling ei käsitle veebikeskkonda üksnes järjekordse tehnilise võimalusena vaid täiesti iseseisva ja võrdväärse väljundina raadio ning televisiooni kõrval. Seetõttu on lähiaastate arendustegevustegevused kavandatud mitmes paralleelses ja samas üksteist täiendavas suunas:

- Traditsioonilised raadio- ning telesaated on järel- ja otsevaadatavad- ning kuulatavad kõigis Internetipõhistes keskkondades;
- Igal saatel on oma eel- ja jätkulugu sihtrühmale omastes suhtlusvõrgustikes ehk Internet loob võimaluse neil saadatel muutuda pikaajalisteks meediatoodeteks;
- Võrgumeediale töötavad toimetused on kasvanud sedavõrd, et suudavad luua täiesti iseseisvaid meediatooteid ehk pakkuda võrgumeediale ainuomast sisu, mis arvestab veebikeskkonna iseärasusi.

Varasemast selgemalt on sõnastatud viis Rahvusringhäälingu lähiaastate strateegilist eesmärki. Need on:

- Parima ajakirjanduse arendamine kõigis Rahvusringhäälingu programmides;
- Traditsioonilise ringhäälingu kujundamine meediaorganisatsiooniks;
- Uue ringhäälingumaja ehitamine;
- Arhiivide arendamine rahvuslikuks digitaalseks teabevaramuks;
- Rahvusvahelise koostöö edendamine.

Jätkuvalt on arengukavas rõhutatud mõtet, et usaldusväärsus on meediaorganisatsiooni kõige olulisem varandus. Eesti Rahvusringhääling on kuulunud aastaid usaldusväärsemate riiklike institutsioonide hulka. 2010. aasta lõpus usaldas Rahvusringhäälingut 80% Eesti elanikest. Eesmärk on hoida kõrget usaldusväärset taset ka aastatel 2011–2015.

Võrreldes eelnevatega on käesolev arengukava konkreetsete tegevuste kirjeldamisel tagasihoidlikum ja mitmes tegevusvaldkonnas on üldse loobutud 2015.aasta kirjeldamisest. Varasem praktika on tõestanud ja arengukavas on seda rõhutatud, et:

- alati on riigieelarvest saadav toetus osutunud tagasihoidlikumaks kui arengukavas kirjeldatud ja seetõttu pole kunagi olnud võimalik täita kõiki arengukavas püstitatud eesmärke;
- elektroonilises meedias toimuvad muutused on viimastel aastatel olnud sedavõrd kiired, et kõiki vajalikke arenguid ei ole võimalik isegi järgmiseks aastaks ette näha, rääkimata nelja aasta pärast toimuvast.

Näiteks on siiani, juba 2010. aastal täieformaadiliseks kavandatud, ETV2 jätkuvalt ebapiisavalt rahastatud ja puudub igasugune selgus selle eesmärgi täitmise osas.

Põhitegevuse riigieelarvelise toetuse kasvuks on arengukavas prognoositud 5% aastas, mis paar protsendipunkti enam Rahandusministeeriumi poolt lubatud ja oluliselt vähem, kui normaalseks arenguks vajalik. Sestap on mitmele arengukavas kirjeldatud eesmärgile lisatud märkus, et täitmine eeldab arengukavas planeeritud suuremat riigieelarvelist eraldist või sihtfinantseerimist.

Nii tehnilise kui ka organisatsioonilise arengu seisukohalt on ülioluline kiirelt edasi liikuda uue ringhäälingumaja ehitamisega. Kõik vajalikud ettevalmistused on Rahvusringhäälingu poolt tehtud ja edasised arengud sõltuvad ainult Vabariigi Valitsuse tasemel otsustest. Vaja on teha kaks otsust:

- taastada investeringute iga-aastane riigieelarveline toetus tasemel 4,0 miljonit eurot, nagu see oli ligilähedaselt aastatel 2006 ja 2007;
- lülitada uue maja ehituseks võetav laen, ca 40 miljonit eurot, kahe kuni kolme aasta jooksul riigieelarve tasakaalu arvestusse.

Arengukavas jäetakse lahtiseks venekeelsete telesaadete tulevik ja selle küsimuse juurde naastakse aastal 2012. On selge, et venekeelsete telesaadete auditoorium kahaneb vastavalt noorte inimeste keeleoskuse paranemisele ja auditooriumi loomulikule vananemisele. Teisalt jällegi jääb veel aastakümneteks arvestatav hulk vene keelt emakeelena kasutavaid inimesi, kes elavad väljaspool eesti info- ja kultuuriruumi. Kuni puudub avalik ja eelarvega kaetud tellimus venekeelsete telesaadete mahu kasvu või täiesti iseseisva venekeelse teleprogrammi loomise osas, jätkab Rahvusringhääling venekeelse saatevööni tootmist ETV2-s minimaalses mahus.

Eelnevat veelgi lühemalt kokku võttes tuleb aastatel 2012- 2015 tagada ennekõike järgmist:

- hoida vaatajate ja raadiokuulajate arv ligilähedaselt 2010. aasta tasemel ehk teha kõik selleks, et auditooriumi jätkuv killustumine ei vähendaks oluliselt nende inimeste arvu, kes nädala jooksul on mõne programmi kaudu kontaktis Rahvusringhäälinguga;
- suurendada nende inimeste arvu, kes tarbivad Rahvusringhäälingu võrgumeediat ehk teha kõik selleks, et täita edukalt avalik-õiguslikule ringhäälingule omaseid rolle ka Internetis;
- säilitada auditooriumi usaldus ehk teha kõik selleks, et Rahvusringhäälingu saated oleksid jätkuvalt tasakaalustatud ja neis esitatud seisukohad objektiivsed;
- märkimisväärselt investeerida ehk teha kõik selleks, et olla digitaalajastul heli- ja pildikultuurilt konkurentsivõimeline kümnete teiste raadio- ning telekanalitega, mis levivad Eestis.

Just neist mõtetest lähtuvalt on kavandatud arengukavas kirjeldatud tegevused ja püstitatud eesmärgid ning neile toetub kogu Rahvusringhäälingu edasine tegevus.